

T.C.

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI

**ORTAOKUL KADEMESİNDEKİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN EĞİTİM
SÜRECİNDEN BEKLENTİLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

ORHAN DURMUŞ

Gaziantep, 2014

T.C.

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI

**ORTAOKUL KADEMESİNDEKİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN EĞİTİM
SÜRECİNDEN BEKLENTİLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

ORHAN DURMUŞ

Danışman: Prof. Dr. Edibe SÖZEN

Gaziantep, 2014

ORTAOKUL KADEMESİNDEKİ ÖĞRENCİ VELİLERİNİN EĞİTİM SÜRECİNDEN BEKLENTİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

Bu araştırma, ortaokul kademesindeki öğrenci velilerinin eğitim sürecinden beklentilerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma betimsel bir alan araştırmasıdır.

Velilerin eğitim sürecinden beklentileri konusunda anket hazırlanmış ve sonuçları değerlendirilmiştir. Bu ankette kendinizi okula gittiğinizde rahat hissediyor musunuz?, Okulda iletişimin yeterli olarak sağlandığına inanıyor musunuz?, Okulun bulunduğu çevreyle ilgili sorunları var mıdır?, Okulda verilen kursların, piyasadaki özel kurslar kadar yeterli olduğuna inanıyor musunuz?, Öğrenci sayısı, ideal öğrenci sayısı olan 25-30 öğrenci sayısına uygun mudur?, Öğrenciler laboratuvar araç ve gereçlerinden iyi yararlanıyorlar mı?, Okulunuzda öğretmen-öğrenci-veli işbirliği yeterli midir?, Okul idaresinden, çocuğunuz hakkında almak istediğiniz bilgileri rahat alabiliyor musunuz? gibi sorular hazırlanmıştır.

Yapılan değerlendirmelere göre veliler eğitim sürecinden, çocuklarının en iyi şekilde eğitim alarak hayata hazırlanmaları ve memleket için erdemli insanlar olarak yetiştirilmelerini beklemektedirler.

Anahtar Kelimeler: Aile, Eğitim, Eğitim Süreci, İletişim.

ABSTRACT

THE EXPECTATIONS OF THE PARENTS WHOSE CHILDREN IN THE SECONDARY SCHOOL FROM EDUCATION PROCESS

MASTER THESIS SUMMARY

This research is carried out to reveal the expectations of the parents whose children in the secondary schools from the education process. This research is a descriptive field survey.

The questionnaire about the expectations of parents in the education process was prepared and its results were evaluated. In this questionnaire, questions were prepared like this; Do you feel comfortable yourself when you go to school?, Do you believe that communication is provided as adequate the in the school?, Are there problems with the environment of the school located?, Do you believe that the courses offered at the school is as sufficient as special courses on the market? ,Is the number of the students suitable with 25-30, the ideal number of students ?, Do students benefit from better tools and instruments for laboratory?, Is it sufficient student-teacher-parent cooperation in the school?, Do you receive information about your child from the school administration in in a comfortable way when you want to get the information?.

According to the assessments, parents expect that best education given for children they prepare themselves for their life and they are brought up as proud and honest people hor their hometown.

Keywords: Parents, Education, Education process, Communication.

TEŞEKKÜR

Bu araştırma s¼reci boyunca değerli fikir ve d¼ř¼nceleriyle bana y¼n veren, çalışmamı tamamlamamda yardımcı olan, desteğini esirgemeyen danışmanım Sayın Prof. Dr. Edibe SÖZEN,e

Anketlerin uygulanmasında emeği geçen, uygulamayı kolaylaştıran tüm öğretmenlere, velilere ve öğrencilere,

Araştırma s¼resince hořg¼r¼ ve sabrıyla desteğini y¼reęimde hissettiğim, her anımda yanımda olan bana ışık tutan ve hep daha iyi olan iin beni y¼reklendiren saygıdeğer eşime, onun için çabalayıp vaktinden aldığım çok değerli biricik kızıma ve kusursuz sevgisiyle ve desteğiyle beni bug¼nlere getiren değerli aileme teőekk¼r ederim.

Tez Etik ve Bildirim Sayfası

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Ortaokul kademesindeki velilerin eğitim sürecinden beklentileri ” başlıklı çalışmanın tarafımca, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım.

17.06.2014

Orhan DURMUŞ

imza

İÇİNDEKİLER

ÖZETİ	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
Tez Etik ve Bildirim Sayfası	iv
TABLolar LİSTESİ	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi.....	3
1.2. Alt Problemler.....	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Araştırmanın Sayıltıları.....	4
1.6. Tanımlar	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. EĞİTİM SÜRECİ	6
2.2. EĞİTİM SÜRECİNDE AİLE	7
2.2.1.Aile nedir?.....	7
2.2.2. EĞİTİM SÜRECİNDE AİLENİN YERİ	7
2.3. EĞİTİM SÜRECİNDE İLETİŞİM	10
2.3.1. İletişim Nedir	10
2.3.2. İletişimin Önemi	10
2.3.3. Eğitimde İletişim.....	11
2.3.4. Öğretmen-Öğrenci İletişimi	12
2.3.5. Aile-Çocuk İletişimi.....	15
2.3.6. Öğretmen – Yönetici İletişimi.....	17
2.3.7. Aile-Öğretmen İletişimi	18
2.3.8. Okul-Aile İşbirliği.....	20

2.4. AİLENİN EĞİTİM SÜRECİNDEN BEKLENTİLERİ	28
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	30
3.1. Yöntem.....	30
3.2. Araştırma Modeli	30
3.3. Araştırma Grubu/ Evren ve Örneklem	30
3.4. Veri Toplama Araçları	30
3.5. Verilerin Analizi	31
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	32
4.1. BULGULAR.....	32
4.2. TARTIŞMA.....	44
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	45
EKLER.....	51
KAYNAKÇA	54

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 Cinsiyet	38
Tablo 2 Çocuğunuzun OkuduğU Sınıf.....	38
Tablo 3 Meslek.....	39
Tablo 4 Gelir Durumu	39
Tablo 5 Çalışan Kişi Sayısı	40
Tablo 6 BulunduğU Ev	40
Tablo 7 Evde Kaç Oda Var	41
Tablo 8 Evdeki Çocuk Sayısı	41
Tablo 9 Bulunduğunuz Ev Tipi.....	42
Tablo 10 Velinin Öğrenim Durumu	42
Tablo 11 Bir veli olarak okula gittiğinizde, kendinizi rahat bir ortamda hisseder misiniz?.....	43
Tablo 12 Okulunuzda iletişimin, yeterli olarak sağlandığına inanıyor musunuz?	43
Tablo 13 Okulunuzda yapılan rehberlik çalışmaları yeterli midir?.....	44
Tablo 14 Öğrencilere verilen derslerin, öğrencileri yeterince hayata hazırlayabileceğİ kanısında mısınız?	44
Tablo 15 Okulun bulunduğU çevreyle ilgili sorunları var mıdır?.....	45
Tablo 16 Okuldaki sosyal etkinlikler(gezi düzenleme, gece düzenleme, kermes, toplu eğlenceler) yeterli midir?	45
Tablo 17 Okulda verilen kursların, piyasadaki özel kurslar kadar yeterli olduğuna inanıyor musunuz?	46
Tablo 18 Okula geliş-gidişte ve okul çevresinde, yeterince polis veya güvenlik görevlisi var mıdır?	46
Tablo 19 Sınıflar, kışın rahat ısınıyor mu?.....	40
Tablo 20 Öğrenci sayısı, ideal öğrenci sayısı olan 25-30 öğrenci sayısına uygun mudur?.....	41
Tablo 21 Öğrenciler laboratuvar araç ve gereçlerinden iyi yararlanıyorlar mı?	48
Tablo 22 Öğrencinizin bulunduğU ortaokulunun sınıfları, tuvaletleri, salonları, kantin, laboratuvar, okul bahçesi vb. yerleri yeterli mi?	42
Tablo 23 Verilen ödevlerin, öğrencilerde araştırma ruhu kazandırdığına inanıyor musunuz?.....	42
Tablo 24 Okulunuzda, öğretmen-öğrenci-veli işbirliğı yeterli midir?	43
Tablo 25 Okul idaresinden, çocuğunuz hakkında almak istediğiniz bilgileri rahat alabiliyor musunuz?	43

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Dünyada bilgi toplumu olma yolundaki çabaların son yıllarda giderek yoğunluk kazanması ile birlikte, nitelikli insan gücüne geçmişe oranla daha fazla gereksinim duyulmaktadır. Toplumun gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirme sürecinde ise en fazla sorumluluk eğitim sistemlerine düşmektedir. Sistemin daha kaliteli bir seviyeye ulaştırılması için, sadece öğretmenlerin niteliğinin yükseltilmesi, okulların fiziki koşullarının düzeltilmesi, bilgi teknolojisinin gerektirdiği araç ve gereçler ile donatılması yeterli olmamaktadır. Eğitim bir bütün olarak düşünüldüğünde: gelecek kuşaklara istenilen davranışları kazandırmada sadece okulda verilen bilgileri temel alıp, çocukların ailelerini ve yetiştikleri çevreyi bu sürecin dışında tutarak hedefe ulaşmak olanaklı değildir. Bireyin eğitim yaşantısı, sadece öğretim yapılan yerler ve mekânlarla sınırlı değildir. Bu olgu çok net olarak bilinmesine rağmen okullarımızın, çağın gerektirdiği insan tipini yetiştirmede ve çevre ile gerektiği düzeyde iletişim kurmada yeterli oldukları söylenemez. Okulların başarılı olabilmesi için çevre ile eşgüdümün sağlanması, çevreyi yakından izlemesi, çevre ile olan iletişimin okula da yansıtılması konusunda okul yöneticisi, öğretmenler ve ailelere önemli görevler düşmektedir. Okullar, hedeflerini çevresi ile paylaştığı ve bu hedefler konusunda yakın çevresini bilgilendirdiği sürece, çevre örgütlerden gerekli desteği alabilecek ve çıktılarında hedef aldığı niteliği elde edebilecektir. Bu yapılmadığı sürece eğitimin en önemli boyutlarından biri olan çevre değişkeni göz ardı edilmiş olacak ve eğitimde beklenen sonuç hiçbir zaman alınamayacaktır (Yiğit ve Bayraktar, 2006: 1).

Hızla değişen çevresel koşullar ve toplumsal dinamizm her kademe ve düzeyde eğitime verilen önemin artmasına neden olmaktadır. Yeni nesillerin daha nitelikli yetiştirilebilmesi için eğitim sürecinin, bugünün ve yarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde düzenlenmesi ve geliştirilmesi gerekir. Eğitim süreci, bireyin yaşadığı çevreye ve topluma uyum sağlamasına yardımcı olur. Ayrıca geçmişten gelen kültürel değerlerin yeni nesillere aktarılmasını ve geliştirilmesini de sağlar. Eğitim sürecinin temeli öğrenmeye dayanır. Öğrenme süreci çocuğun doğumuyla birlikte ailede başlar, planlı ve programlı bir kurum olan okul ile devam eder (Gökçe, 2000: 204).

Eğitim örgütleri, beklentileri, değerleri ve ihtiyaçları farklı olan birçok toplumsal grup tarafından kuşatılmıştır. Eğitim kurumları, yapıları ve işlevleri gereği çevrelerini etkileyen örgütler olduğu kadar aynı zamanda çevrelerinden etkilenen örgütlerdir. Bu nedenle, eğitim süreci sadece okul binasında gerçekleşen bir süreç niteliğinde değildir. Okulların en fazla etkilediği ve etkilendiği toplumsal çevre unsurunun, öğrenci aileleri olduğu söylenebilir. Eğitim

sistemini oluşturan ve devamlılığını sağlayan öğelerin en önemlileri kuşkusuz öğretmen, öğrenci ve veli öğeleridir. Eğitim sisteminin başarılı olması bu üç öğenin ortak amaçlar doğrultusunda sürekli işbirliği içerisinde olmasına bağlıdır.

Eğitim-öğretim sürecinde, aile ve okul arasında sağlanan etkili bir işbirliği ve etkileşim sürecinin gerek öğrenci başarısı gerekse okul başarısı açısından birçok getirisi vardır. Öğrencilerin okul başarıları ve sosyal gelişimleri üzerinde etkili faktörler bulunmaktadır. Kuşkusuz, aile öğrencilerin her türlü gelişimini ve akademik başarısını etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Bu açıdan, ailelerin çocuklarının gelişimini ve başarı durumunu yakından takip etmesi ve okul süreçlerine katılımı büyük önem taşımaktadır. Başarılı bir şekilde gerçekleştirilen işbirliği süreci, öğrencilerin öğrenmesine ve başarısına olumlu katkıda bulunacaktır. Veliler öğretmenlerle olan iletişimleri sayesinde çocuklarını daha iyi tanıyıp, gereksinimleri ile daha yakından ilgilenebilirler. Öğretmenler de, ailelerden aldıkları bilgiler doğrultusunda öğrencilerinin gelişimlerine daha anlamlı katkıda bulunabilirler (Balkar, 2009: 106).

Çocuğun gelişiminde kendi dışında birçok etken rol oynamaktadır. Çocuğa verilen fırsatlar, motivasyonlar, öğretmen ve ailenin rehberliği ve işbirliği ile çocuğun tüm alanlarda sağlıklı gelişimi sağlanabilir. Çocuk zamanının önemli bir kısmını ailesi ile birlikte geçirmekte ve aile içindeki birçok olgu ve olaydan etkilenmektedir. Aile çocuğun informal eğitiminin gerçekleştirildiği, okullar ise formal eğitimin verildiği kuramlardır. Toplumsal amaçlara ulaşmada bu iki eğitim sürecinin birbiri ile bütünleşmesi ve tutarlılık göstermesi büyük önem taşımaktadır (Atabey ve Tezel Şahin, 2011: 794).

Anne-babalar ve eğitimciler çocuğu çok değişik alanlardaki (kişisel, sosyal, duygusal ve akademik) becerilerini ortaya çıkarmak için yeterince bilgilendirmeli ve bu becerileri evde deneyip geliştirebileceği ortamlar hazırlamalıdır. Her çocuk aile ortamında edindiği bilgi, beceri, değer ve tutumla okula gelmektedir. Bu nedenle velinin, çocuğa duygu ve düşüncelerini özgürce ifade etmesi için fırsat tanınması, sorularını özenle dinleyerek cevaplandırması, düşüncelerine saygı duyarak özgün ve farklı düşünmeye teşvik etmesi, günlük hayatta karşılaştığı sorunlara yaratıcı çözümler bulması için cesaretlendirmesi, ürettiği her türlü ürünü önemseyerek yetersiz kaldığı alanlarda onu desteklemesi beklenmektedir (Karaman, 2007: 1).

Okul-aile ilişkilerinin tarafları olarak, hem veliler hem de okul yöneticileri ve öğretmenler eğitim-öğretim sürecinde okul-aile ilişkilerinin gerekli olduğuna inanmaktadırlar. Veliler, okul yönetimi ve öğretmenlerden çocuklarının eğitiminde kendilerine yardımcı olmalarını, kendilerinin okul yönetiminde söz sahibi olmalarını, okulda verilen eğitimin kalitesinin artırılmasını ve öğrenci başarısının sağlanmasını talep etmektedirler. Velilerin öğretmenlere yönelik beklentileri ise öğretmenlerin etkili iletişim becerilerine sahip olmaları,

öğrencileri yönlendirebilmeleri, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını yakından tanıyarak onlarla ilgilenmeleridir. Öte yandan okul yöneticileri, velilerin okul etkinliklerine katılmalarını, çocukları ile ilgilenmelerini ve kendi üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirerek okula destek olmalarını istemektedirler (İpek, 2011: 71).

1.1. Problem Cümlesi

“Ortaokul Kademesindeki Öğrenci Velilerinin Eğitim Sürecinden Beklentileri” ile ilgili görüşlerinin bazı değişkenler açısından analiz sonuçları nelerdir? ve bu görüşler; öğretim kademesi, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi değişkenleri açısından farklılık göstermekte midir?

1.2. Alt Problemler

1. Veliler okula gittiklerinde, kendilerini rahat bir ortamda hissediyorlar mı?
2. Veliler, okul idaresi ve öğretmenlerle yeterli iletişim sağlayıp çocukları hakkında yeterli bilgiyi alabiliyorlar mı?
3. Veliler, okullarda yapılan rehberlik çalışmalarını yeterli görüyorlar mı?
4. Veliler öğrencilere verilen derslerin, onları yeterince hayata hazırlayabileceği konusunda mı?
5. Velilere göre okullarda düzenlenen sosyal etkinlikler (gezi düzenleme, gece düzenleme, kermes, toplu eğlenceler) yeterli mi?
6. Velilere göre okulların fiziki şartları(laboratuvar, kantin, okul bahçesi, tuvalet vb.)eğitime uygun mu?
7. Okullarda verilen kurslar, piyasadaki özel kurslar kadar yeterli midir?
8. Okullarda, öğretmen-öğrenci-veli işbirliği yeterli midir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Velilerin eğitim sürecinden beklentileri ile ilgili çalışmalar günümüzde popüler bir çalışma alanıdır. Çünkü bu alanla ilgili çalışmalar, ülkenin insanlarını önemli bir şekilde ilgilendirmektedir. Aynı zamanda okulların eğitim öğretime yönelik durumları ülkenin gelişmişlik durumunu da ortaya koymaktadır. Çünkü gelişmişliğin önemli bir ayağı da eğitim öğretimden geçmektedir.

İnsanlarını iyi eğitemeyen ülkeler her yönden diğer gelişmiş ülkelere geri kalmaktadır. Onun için çocuklarını, insanlarını iyi yetiştiren ülkeler geleceğe güvenle bakmaktadır. Velilerimiz (ailelerimiz) artık günümüzde her açıdan eğitimden çok şeyler beklemektedir.

Velilerin eğitim sürecinden beklentileri tamamen çocuğa yönelik olarak onların en iyi eğitim öğretimi almalarını, çocuklarını en iyi şekilde hayata hazırlamalarını, iyi ve erdemli insanlar olarak memleket için yetiştirilmelerini istemektedirler.

Bu çalışmada velilerin (ortaokul kademesinde) eğitim sürecinden beklentileri ile ilgili olarak, değişik alanlardan (ekonomik ve sosyo kültürel açıdan) seçilen velilerden bu beklentilerin okullara göre ne derece gerçekleştirilmekte olduğu belirlenmeye çalışıldı.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2012-2013 eğitim- öğretim yılına ait bilgi ve bulguları içermektedir.
2. Anket sorularının cevaplandırılmasında velilerin farklı sosyo-kültürel boyutlarda olmalarından dolayı, cevapların farklı olabileceği düşünülmektedir.
3. Anket sorularının çokluğunun araştırma sorularına verilecek cevabı etkileyebileceği düşünülmektedir.
4. Araştırma, Gaziantep ili, Araban ilçesine bağlı ortaokullarda öğrenimlerine devam eden 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerin velilerinden oluşan 250 veli ile sınırlıdır.
5. Bu araştırma, araştırmacının maddi olanaklar, zaman ve ulaşabildiği kaynaklarla sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

Araştırma yapılırken ve bulgular yorumlanırken aşağıdaki hususlar göz önünde tutulmuştur.

1. Araştırmaya katılan veliler, eğitim sürecinden beklentilerine ilişkin hazırlanan sosyal gelişim anketi içtenlikle cevaplamışlardır.
2. Anket hakkında bilgi verilerek cevapların önemli olduğu ve bulgular açısından değerli olduğu velilere anlatılarak motivasyonları sağlanmıştır.
3. Araştırmanın örneklemini evreni temsil edecek niteliktedir.

1.6. Tanımlar

Aile: Ailenin evrensel bir tanımını yapmak oldukça güçtür. Çünkü insanlık tarihi boyunca toplum nasıl değişikliklere uğramışsa, aile de boyutları, yapısı ve işleyişi bakımından büyük dönüşümler geçirmiştir. Aile genel olarak nüfusu yenileme, milli kültürü taşıma,

çocukları sosyalleştirme, ekonomik, biyolojik ve psikolojik tatmin fonksiyonlarının yerine getirildiği bir kurumdur (Erkal, 1995: 92).

Eğitim: Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değişikliğidir (Türkoğlu, 2008: 5).

Eğitim Süreci: Temeli öğrenmeye dayanan, geçmişten gelen kültürel değerlerin yeni nesillere aktarılmasını ve geliştirilmesini sağlayan bir akıştır (Gökçe, 2000: 204).

İletişim: İnsanların toplu halde yaşamaya başlamalarından itibaren toplumsal etkileşimlerde rol oynayan sembolik mesajların karşılıklı ulaştırılmasıyla, bazı anlamları aralarında paylaşmaları sürecidir (Çulha, 2008;8).

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. EĞİTİM SÜRECİ

Eğitim aslında, kişinin yaşama etkin biçimde uyumunu sağlayan bir etkinliktir. Bu dünya kurulduğundan beri şu ya da bu biçimde süregelmiştir. Ailede anne-babanın, okulda öğretmenin, toplumda yöneticilerin asıl görevi, çocuğun günlük yaşama daha iyi uyum sağlayabilmesi için uygun ortamı sağlamaktır. Bu bakımdan, “Eğitim, dünyada, yaşama uyum sağlayacak insan yetiştirme bilim ve sanatı olarak düşünülebilir. Aile ve okul ortamında verilen soyut bilgiler yaşamda ne denli uygulanıp, davranışa dönüşürse verilen eğitim amacına ulaşmış sayılır. Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir. Eğitim sürecinde amaç, davranışlarda istendik değişmeler oluşturmaktır (Türkoğlu, 2008: 5).

Eğitim, çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışı elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etmelidir. Kişiliğın gelişmesine yardım eden ve onu temel alan, onu yetişkin yaşamına hazırlayan, gerekli bilgi, beceri ve davranışlar elde etmesine yarayan bir süreçtir (Erkek, 2007: 13).

Eğitim tanımları incelendiğinde, bu tanımlarda eğitimden hep süreç olarak bahsedildiği görülmektedir. “Süreç belli bir sonuca ulaşmak veya bir oluşumu gerçekleştirmek için birbirini izleyen olayların ya da durumların akışıdır”. Eğitim süreci için olmazsa olmaz süreç akışı şöyledir:

Amaç: Eğitim önceden belirlenen amaçlara ulaşmak için yapılır. Aynı zamanda “eğitimde hedef ise, kişide gözlenmesi kararlaştırılan istendik özellikler olarak ele alınabilir. Bu özellikler bilgi, beceri, değer, ilgi, tutum, güdülenmişlik, kişilik vb. olabilir. Burada temel kavram ‘istendiktir’. Bu amaçlar toplumun ve bireylerin beklentilerine göre belirlenir. Aynı zamanda bireylerin toplumsal yaşama uyumları için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumları da kapsar.

Öğrenme-Öğretme Etkinlikleri: Bireyde istendik yönde davranış değişiklikleri öğrenme-öğretme süreci sonunda gerçekleşir. Öğrenme olayının gerçekleşebilmesi için konunun içeriğine uygun olarak öğretme etkinlikleri yürütülmelidir. Bu etkinlikler aynı zamanda öğrenci düzeyine de uygun olmalıdır. Öğretme etkinliklerinde sorumluluk öğretmene ait iken, öğrenmenin öğrencide gerçekleşmesi beklenir.

Değerlendirme: Eğitim sisteminde belirlenen amaçlara ulaşma derecesi değerlendirme süreci sonunda belirlenir. Değerlendirme hem sürecin verimliliğini göstermesi, hem de geleceğe yönelik planların yapılabilmesi için önemlidir. Bu nedenle özenli bir şekilde yapılmalıdır (Bayındır, 2007: 10).

2.2. EĞİTİM SÜRECİNDE AİLE

2.2.1. Aile nedir?

Ailenin evrensel bir tanımını yapmak oldukça güçtür. Çünkü insanlık tarihi boyunca toplum nasıl değişikliklere uğramışsa, aile de boyutları, yapısı ve işleyişi bakımından büyük dönüşümler geçirmiştir. Aile genel olarak nüfusu yenileme, milli kültürü taşıma, çocukları sosyalleştirme, ekonomik, biyolojik ve psikolojik tatmin fonksiyonlarının yerine getirildiği bir kurumdur (Erkal, 1995: 92).

Kişinin sosyalleşmesi konusunda bu kadar önemli görevlere sahip olan aile kurumu başlı başına bir inceleme konusudur. Aile hakkında yapılmış her tanım onu değişik bir kategori için değerlendirmiştir. Örnek olarak verilecek tanımlardan her biri aileyi sosyal hayatın ana şekillerinden biri olarak kabul etmekle beraber onu sosyal bir grup, sosyal bir birlik, sosyal bir örgüt, sosyal bir topluluk, sosyal bir kurum ve hatta sosyal bir yapı şekli olarak ayrı kalıplar içinde değerlendirmektedir (Türkoğlu, 2008: 37).

Bir başka tanıma göre ise aile aynı soydan geldiklerine inanılan, toplumca belirlenen sosyal normlara göre birbirlerine bağlanmış, insan türünün devamını sağlayan, ana baba ve çocuklardan meydana gelmiş aralarında içten, sıcak ve güven verici ilişkilerin kurulduğu ekonomik etkinliklerin belirli bir ölçüde yer aldığı sosyal bir kurumdur.

Hedgos, aileyi “Çevremizde dünyaya bakışımızı oluşturan, içinde yaşadığımız deneyimleri kazandıran evlilik, kan ya da evlat edinme bağlarıyla tek bir hane halkı oluşturan karı-koca, anne-baba, çocuklar ve kardeşler olarak her biri kendi toplumsal konumu içinde birbirlerini karşılıklı etkileyen, ortak bir kültür oluşturan, paylaşan ve sürdüren bireyler grubudur” şeklinde tanımlamıştır (Hedgos, 1997: 147).

2.2.2. EĞİTİM SÜRECİNDE AİLENİN YERİ

Bilindiği gibi eğitim anne karnında başlayıp ölene kadar devam eden bir süreçtir. Bu süreçte insan kişiliğinin gelişimsel temellerinin 0-6 yaş döneminde atıldığı göz önüne alındığında, kimliğin belirlenmesinde anne-baba rolünün önemi daha iyi anlaşılabilir. Çünkü ailenin attığı temeller üzerine okul eğitim inşasını koymaktadır. Temel sağlam olunca inşasını da kolay olur. Bunun farkında olan aileler okullarla uyum içerisinde çalışırlar. Bu tür ailelerin çocukları da okulda fark edilirler (<http://www.ogretmenhatti.com/index.php?s=makale&aid=12>).

Eğitim, belli bir mekana bağlı olmadan gerçekleştirilebilen canlı bir suretir. Yeri, sadece okul ve oğretmenle belirlenmemelidir. Ailelerin de, oğrenci verimliliğindeki yeri bu nedenle çok önemlidir. Çünkü çocuğu okul dışında etkileyen ana unsur genelde, aileleridir. Aslında doğrusu da budur. Eğitim, bütüncül bir işleyiş olduğu için, aileler de bu bütün içinde önemli bir yere sahiptir. Bu yüzden ailelerin bu konuda ellerinden geleni yapmaları gerekir. Ailelerin, okuldaki formal yaşantıları destekleyici çalışmalara katılmaları doğru olur. Ayrıca ğrenmeyi okul dışında da sürdürecek altyapıyı hazırlamaları ve oluşturulacak öğrenme ortamlarını bizzat kurgulamaları gerekir. Etkili bir öğrenme, eğitim ve öğrenme sürekliliğinin devamı ölçüsünde pekişir. Aileler bu pekiştirmeyi informal olarak yapabilecek doğal oğretmenlerdir (Erdoğan, 2006: 13-14).

Anne-babalar, yaşamın tüm alanlarında çocuğun gelişiminde etkili olmaktadır. Okul ağına gelindiğinde ise bu etki, okul başarısına yönelik boyutuyla daha da önem kazanmaktadır. Okul başarısı kavramı zeka, yetenek, uygun eğitim ortamı ve öğrenme isteği gibi öğeleri içermektedir. Doğal olarak bu öğelerin her birinde ailenin çocuğa karşı olumlu tutum ve davranışları büyük rol oynamaktadır. Çocukların okul başarılarında okulun fiziki ve psikolojik ortamı kadar, ailelerin evde sağladıkları ortam ve koşullarda önemli oranda etki etmektedir (Karaman, 2007: 19).

Başarı, insanın kendisi ve çevresi ile uyumlu yaşayabilmesi, kendini gerçekleştirmek için belirlediği hedeflere ulaşırken gösterdiği çabalarından olumlu sonuçlar almasıdır. Çocuğun okul içinde ders dışındaki davranışları, arkadaşları ile dostlukları, spor veya sanat dallarından birinde gösterdiği ilerleme de başarıdır. Üstelik bunlar, bireyin çok yönlü gelişiminde, sadece zihinsel başarıdan çok daha anlamlı ve kalıcı olan sosyal başarılardır. Okuldaki ğrenim başarısı, başarılı bir insan olma yolundaki hazırlıkların yalnızca bir bölümüdür. Ancak bu bölümdeki başarının düzeyi ve kalitesi daha sonraki öğrenim başarısının etkileyebileceği gibi, kişinin kendisinin gerçekleştirebilmesinde esas olan kendi kendini tanıyabilmesine de yardımcı olur (Oktay, 1995: 45-46).

Anne ve baba, çocuğun bireysel kapasitesinin elverdiği oranda yapabileceğinin en iyisini yapmasını bekler. Burada önemli olan çocuğun başarılarının saygıyla karşılanması, buna karşılık hazır ve yeterli olmadığı bir takım Şeyleri başarıp tamamlaması konusunda baskı yapılmamasıdır. Anne ve baba çocuğun zorlanması halinde, zme yardımcı olmak ve onun kaygılarını paylaşmak üzere gerekli olan desteği göstermelidir. alışmaları ailesi tarafından desteklenmeyen ve başarısızlıklarından dolayı eleştirilen ocuk, kendini değersiz bir kişi olarak görür, kendini kmser. Bu da onun var olan yeteneklerini gizlemesine neden olabilir. Bu tür çocuklar, kapasiteleri uygun olmasına rağmen, kullanmayıp okuldaki başarılarını düşürebilirler. Buna karşılık, çocuklarına destekleyici bir ortam sağlayan, başarılarıyla ilgilenen, gelecek

çalışmaları için onları teşvik eden, onlara sevgiyle yaklaşan ailelerin çocuklarında okul başarısının yüksek olduğu görülür (Yavuzer, 1998: 162-163).

Başarıda, anne ve babanın okulla ilgili tutumu da büyük önem taşır. Çocuk, ebeveyninin “ öğrenmeye ve akademik başarıya” karşı olan olumsuz tutumunu okula yansıtır. Eğer aile, okula önem vermemiş, karşı bir tutum takınmış veya öğretmenini küçümsemişse, çocuk bunun etkisinde kalarak başarısız olabilir. Çocuğun okul faaliyetlerine anne ve babanın ilgi göstermemesi, onu köreltir. Bunun sonucu olarak da çocuk başarısız olabilir (Erkek,2007:5).

Ailelerin çocuklarının eğitimlerine karşı ilgisiz olmaları sadece onların başarılarını olumsuz yönde etkilemekle kalmamakta, aynı zamanda çocukların okuldaki diğer davranışlarını da olumsuz etkilemektedir. Araştırmalar, öğretmenlerin öğrencilerin okulda sergiledikleri istenmeyen davranışların altında yatan en önemli etkenin aileye bağlı nedenler olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Yapılan araştırmalar öğretmenlerin bu görüşünü doğrulamaktadır. Söz konusu araştırmada, öğrencilerin okulda sergiledikleri sosyal davranış problemlerinin kardeş sayısı, annenin çalışma durumu ve ailenin sosyo-ekonomik durumu gibi aile içi faktörlerden etkilendiği görülmüştür (Wyrick ve Rudasill, 2009:850).

Öğrencilerin başarıları ve öğrenme düzeyleri üzerine yapılan bir araştırmada, öğrencinin kabiliyeti, motivasyonu, öğretim hizmetinin niteliği, öğretim süresi ve öğrenme çevresinin, ailenin ekonomik statüsünden çok daha etkili olduğu belirtilmiş olmakla birlikte: ailelerin, okulun önemine ilişkin geliştirdikleri yargı ve değerler, çocuğun öğrenmesinde ve öğrendiklerini uygulamasında oldukça önemli bir yere sahiptir. Okula karşı geliştirilen bu tür değer yargıları ve tutumlar çocuğun öğrenme sürecinde enerjisini öğrenmeye odaklamasında güdüleyici bir rol oynamaktadır (Beydoğan, 2006: 76).

Ailenin en azından çocuğu öğrenmeye güdülemesi, okulda öğrendiklerini tekrar etmesi ve pekiştirmesi için ona yardımcı olması, yol göstermesi çocuğun başarılı olmasına yardımcı olacaktır. Okul başarısını etkileyen faktörlerin başında aile nitelikleri ve ailenin çocuğa verdiği destek ilk sırada yer almaktadır. Bunlar çocuğa ders çalışma olanağı tanıma, bilgi kaynaklarına ulaşma konusunda yardımcı olma, yeteneklerini ortaya çıkarıcı, geliştirici ortamlar ve malzeme sağlama, ortaya çıkardığı ürünleri önemseme gibi etkenlerdir. Ailesi tarafından öğrenmeye ve başarılı olmaya güdülenen, çalışma ortamı sağlanan, düşüncelerine saygı gösterilen, fikirlerini açıkça söyleme olanağı tanınan öğrenci yaratıcılığa teşvik edilmekte ve desteklenmektedir. Aile ortamında duygu ve düşüncelerine değer verilen çocuk, çevresindeki diğer bireylerle etkileşime girdiğinde özgüveni yüksek olarak kendini belli etmektedir (Karaman, 2007: 19).

Ailelerin çocukların başarısına katkıda bulunma sorumluluklarını yerine getirmeleri için öncelikli olarak nitelikli bir çalışma ortamı hazırlamaları gerektiği belirtilmektedir. Çocuğa planlama konusunda, ev ödevlerinde yardımcı olmaları ve etkinlikler konusunda konuşmaları ve

tartışmaları gerekmektedir. Çocukla birlikte günlük, haftalık çalışma planı yapılmalı ve uygulanıp uygulanmadığının izlenmesi gerekmektedir. Ev ödevlerini doğru yapıp yapmadıkları kontrol edilerek, yaparken karşılaştığı sorunların çözümünde yardımcı olmaları gereklidir. Okulda yapılanlar konusunda çocukla sürekli iletişim içinde olmalı, sorunlardan zamanında haberdar olmalı ve birlikte tartışmalıdırlar. Ayrıca ailelerin etkinliklere doğrudan ya da izleyici olarak katılmaları gerektiği belirtilmektedir. Bu katılım ve desteklerin dozunun da çok iyi ayarlanması gerekmektedir. Aile okul işbirliğinin dozunun belirlenmesinde öğrencinin yaşı, özellikleri, okulun özellikleri, yönetimin tutumunun dikkate alınması gerektiği ifade edilmektedir (Kay, 2007: 21).

Çocukların okul başarılarına ya da okula devam etmelerine etken olan bir durum da ev içinde üstlendikleri sorumlulukların boyutudur. Özellikle kız çocuklar için, annenin sağlıksız olduğu ya da çalıştığı durumlarda ev işlerini üstlenmek ve okulu ikinci plana atmak gibi bir durum söz konusu olabilmektedir. Bu yönelim kısa zaman içinde çocuğun okuldan kopmasına yol açmaktadır (Uyan Semerci, vd., 2012: 83).

Anne-babanın eğitim düzeyi ile öğrencinin okul başarısı arasında çok yakın bir ilişki vardır. Tahsilli anne ve babaların, çocuklarındaki başarı güdüsünü harekete geçirmede daha usta oldukları görülmektedir. Nitekim başarılı öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim düzeylerinin, başarısız öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim düzeylerine göre daha yüksek olduğunu görülmektedir (Türkoğlu, 2008: 29).

2.3. EĞİTİM SÜRECİNDE İLETİŞİM

2.3.1. İletişim Nedir

İletişimi kısaca, “ bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci olarak tanımlayabiliriz. Bu durumda pek çok etkinlik iletişim sayılacaktır. Örneğin bu tanıma dayanarak iki insanın karşılıklı konuşmasını iletişim sayabileceğimiz gibi, arıların bal bulunan yeri birbirlerine bildirmelerini de iletişim kabul edebiliriz. Genel anlamda iletişimin gerçekleşmesi için iki sistem gereklidir. Bu sistemler iki insan, iki hayvan, iki makine ya da bir insan ile bir hayvan, bir insan ile bir makine, olabilir. Seçenekleri artırmak mümkündür. Nitelikleri ne olursa olsun, iki sistem arasındaki bilgi alışverişini “ iletişim” kabul edebiliriz (Dökmen, 2006: 19).

2.3.2. İletişimin Önemi

İnsan ancak ilişkileri içinde var olabilen bir yaratık olduğundan, insanların düşünebilme, düşündüğünü karşıdakine anlatabilme yeteneği, toplumsal yaşamın temelini oluşturur. İnsanoğlunun düşünce ve duygu alışverişini kısıtlamak ya da genişletmek onun yaşam biçimini değiştirir. Çağımız bu tür değişime, bu alışverişin genişlemesine tanık oluyor. Bu değişim,

simgelerin ve mesajların yoğun bir biçimde üretilmesinden ve geniş bir alana yayılabilmesinden kaynaklanmaktadır (Cüceloğlu, 2009: 219).

İyi bir iletişim genel olarak sorunların çözümünde en etkili yöntemdir ve iletişim sorunları çözülmeden doyurucu bir yaşam sürmek olanaksızdır. İletişim konusunda bilinçlenmek bireye önemli etkileşim olanakları sağlar. İletişim sevgi, hoşgörü ve anlayış temeline dayanmalıdır (Bayındır, 2007: 23).

İnsanoğlu, var olduğu günden bugüne dek iletişim kurmak için çeşitli araçlara başvurmuştur. Kendi gelişimine paralel olarak kullandığı araçlar da gelişmiş: sürekli gelişen iletişim araçları birbirini tamamlamış: ancak birisi, diğerinin yerini alamamıştır. İletişimin en yalın, en ilkel araçlarından biri kabul edilen işaretlere, kelimelere dayalı olan yazı ve konuşma dilinin yanı sıra, beden dili ile sözsüz anlatımlar (jestler, mimikler, dokunma, cevap vermeme, sessiz kalma gibi davranış ve tutumlar: dans, resim gibi) da yüzyıllar boyunca kullanılmıştır (Üstünel, 2011: 20).

İletişim sevgi ile kendimize ve diğer insanlara ulaşmanın en direkt yoludur. İletişim yaşamın tümüdür. İletişim becerilerimizi geliştirdiğimizde yaşam becerilerimizi de geliştirmiş oluruz. İletişim ortamına girmek, içten ve açık olmayı gerektirir. İletişim ile ilgili bilmemiz gereken temel bilgiler şunlardır:

- İletişim kurma becerisi, konuşmak, ikna etmek öğretmek ve tartışmak gibi önemli etkinlikleri kapsar. Bunun için önce düşüncelerimizi ifade etmeli sonra da iletişim kurma tekniklerini öğrenmeliyiz.
- İletişim insanlar için vazgeçilmez bir olaydır.
- İletişimde başarılı olmak için gönderdiğimiz mesajların karşınızdaki kişiler tarafından inanılır ve güvenilir olarak algılanması gerekir.
- İnsanların kendilerini ifade edebilmesi için çaba göstermesi gerekir (Yıldırım, 2004: 200-201).

2.3.3. Eğitimde İletişim

Eğitimin amacı bireylerde istendik yönde davranış değişikliği yaratmaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için kurulmuş okullar da eğitsel amaçlarıdır, öğrenme-öğretme süreçleri sonucunda gerçekleştirilir. Öğrenme-öğretme süreci öğretmenin sorumluluğundadır. İletişimin olmadığı yerde ne öğrenme, ne öğretme söz konusu olabilir (Bayındır, 2007: 25).

Eğitim kurumlarının kendisinden beklenen başarı ve atılımı gösterebilmesinde nitelikli öğretmen, yönetimde başarılı idareciler ve donanımı iyi olan öğrencilerin etkisi hiç şüphesiz ki büyüktür. Tabi ki bu faktörler tek başına yeterli değildir. Bunlarla birlikte eğitim kurumlarının hedeflerine ulaşabilmesinde ve yüksek kaliteli eğitim hizmeti verebilmesinde kurum içindeki

kişiler (öğretmen, öğrenci, idareci, veli, hizmetli... gibi) arasındaki iletişimin önemi daha da büyüktür. Çünkü eğitim ile iletişim iç içe olan kavramlardır (İdil, 2009: 33).

Okul işlevi gereği bir iletişim ve ilişkiler yumağıdır. Okulun öğeleri olan yönetici, öğretmen, öğrenci, veli ve okulda eğitime yardımcı diğer görevliler sürekli bir etkileşim ve iletişim içindedir. Okulun amaçlarına ulaşması formal iletişim ağının sağlıklı kurulmasına bağlıdır (Kıranşal, 2007: 22-23).

Eğitimde iletişim, sadece öğrenme ortamında gerçekleşmez. Okulun çevresiyle, özellikle öğrencilerin velileri ile okulun kurduğu iletişim de çok önemlidir. Çünkü okullarda yapılan eğitimin başarılı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için öğrenci ailesinin ilgi ve yardımına ihtiyaç vardır. Okulda başlayan birçok eğitsel çalışma öğrencinin ailesinde ve okul dışındaki çevresinde tamamlanır (Bayındır, 2007: 38).

Eğitim kurumlarında kalitenin oluşturulması ve bu kurumların rekabet edebilmesi için, okulda iş görenlerin, takım çalışmasını bilen ve koordinasyonu sağlayan bir ekip halinde olması gerekir. Bunun için okul içindeki grupların (Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmen, öğrenci, veli, Okul- aile birliği, memur gibi) arasındaki iletişim sürecine çok önem vermek gerekir. Eğitim-öğretim süreci açısından bakıldığında özellikle öğretmen ve okul idarecilerinin iletişim becerilerinin geliştirilmesi açısından daha istekli hale getirilmeleri zorunluluk haline gelmiştir. Bu şekilde öğrencinin başarısı ve okulun başarısı artmış olacaktır (İdil, 2009: 33).

2.3.4. Öğretmen-Öğrenci İletişimi

Başarılı bir öğretimin gerçekleştirilmesinde, öğretmenin bilgi ve becerisi kadar, öğretmen-öğrenci arasındaki duygusal ve sosyal ilişkinin de son derece önemli rolü vardır. Her çocuk, okula başladığı zaman, yetiştiği aile ortamının özelliklerini taşır. Öğretmen, eğitim öğretimi gerçekleştirirken, çocuğun yaşadığı aile ortamını da dikkate alarak davranmalıdır. Hem okul ortamının hem de aile ortamının ortak bir amacı vardır. Bu amaç da çocukların ve gençlerin iyi yetişmeleri ve başarılı olmalarıdır. Hedeflenen bu sonuca ulaşabilmek için, öğretmenlerin çocuklarla kuracakları sevgi ve saygıya dayalı iletişim çok önemlidir. Öğretmenin kişiliği ve gerek sınıf içinde gerekse sınıf dışında tavır ve davranışları öğrencileri çok etkileyebilmektedir (Kılıçcı, 2000: 138).

Öğretmen ve öğrenci eğitim sisteminin en önemli iki unsurudur. Sınıf içinde eğitim ve öğretimin gerçekleşmesinde öğretmen-öğrenci iletişimin etkinliği ön plana çıkmaktadır. Bireyin topluma uyumunu sağlamak üzere kurulmuş, toplumsal açık bir sistem olan okulun en önemli öğelerinden biri öğretmendir. Öğretmen sınıfta öğrencilerin başarısından en başta sorumlu olan kişidir. Öğretmenin öğrencilerini oldukları gibi kabul etmesi, onlarla uygun şekilde iletişim

kurması, öğrencilerin öğrenmelerine ve yüksek başarı yakalamalarına katkıda bulunmaktadır (İdil, 2009: 34).

Calderhead, öğretmenin hızla değişen rolünü “Öğrenciyle bütünleşerek onların duygularını anlaması, öğretim ortamını düzenlemesi, meslektaşları ve anne-babalar ile sürekli etkileşim kurması gerekir” şeklinde belirtmiştir (Calderhead, 1997: 21).

Öğretmenin ailelerle yakın ilişki içerisinde olması gerektiğinin önemi üzerinde duran Biller, “Öğretmen anne- babaları ziyaret etmeli hatta onları derse katılmaya davet etmeli, özel sorunları ile ilgilenmeli ve çocukları daha yakından tanımak için onlardan yardım alınmalıdır” şeklinde görüşlerini belirtmiştir (Biller, 1997: 51).

Sınıf içi etkileşim sürecinde, öğretmen–öğrenci ilişkisi incelendiğinde her sınıfın öğrenmeyi olumlu ve olumsuz yönde etkileyeceği bir atmosfer iklimi bulunmaktadır. Sınıf atmosferi, öğretmenin izlediği öğretim yaklaşımı, yöntemi ve tekniği ile kullandığı araç gereç ve izlediği iletişim ile sağlanır. Sınıf içinde iletişimi başarıyla gerçekleştirmek öğretmen–öğrenci etkileşiminin yönüne bağlıdır. Sınıf yönetiminde tercih edilen iletişim yöntemlerinin başında çift yönlü ve yüz yüze iletişim gelir. Bu açıdan bakıldığında öğrenme sürecinde öğretmenle öğrenci arasındaki kurulan etkili iletişim iyi bir sınıf yönetiminin temelini oluşturmaktadır (Demirel,1999: 176).

Öğrenciler, öğretmenlerince tembel ve düzensiz olarak nitelendirilmeyi istemezler. İletişimlerinin engellenmesi de özellikle çekingen, alıngan öğrencileri yeni iletişim girişimlerinden alıkoyar. Öğretmen, iletişim için öğrencileri cesaretlendirmeli, söylediklerinin yanlış yanlarını değil, doğru yanlarını belirtmeli, yanlışlarını doğru ile yer değiştirmesi için öğrencilere yardım etmelidir (Başar, 1999: 67).

İnsan var olduğu günden bu yana gerek diğer bireylerle gerekse çevresiyle etkileşim ve iletişim ihtiyacı içinde olmuştur. İletişim eğitim öğretim ortamında da çok önemli bir olgudur. Sınıf ortamında öğretmen öğrenci arasında çeşitli düzeylerde iletişim gerçekleşmektedir. Bu iletişim türleri sözel, sözel dışı hareketleri kapsayan beden dili gibi iletişim türleridir. Bundan dolayıdır ki veliler sınıf ortamında öğrencileri ile öğretmenleri arasında yeterli düzeyde, iyi bir iletişimin gerçekleşmesini istemektedirler. Çünkü kaliteli bir iletişim eğitim öğretim açısından vazgeçilmez bir önem taşımaktadır. Bu aynı zamanda okuldaki başarı düzeyini etkileyecek unsurların en başında gelmektedir (Dönmez, 2006: 8).

Kimi öğretmenler övgüye değer biçimde, öğrenciyi de derse katıp konuşarak etkileşimli bir öğrenme peşinde koşarken kimi öğretmenler de sadece konferans verircesine ders anlatmayı yeğlemektedir. Öğretmenlerin bir tiyatro oyuncusu gibi ders verebilmesinin ötesinde de bazı iletişim becerilerine ihtiyaçları vardır. Öğretmenler derslerini karşılıklı konuşmaların

yapıldığı, iletişimin bireyler arası kılındığı bir havaya sokacak planlamalar ve çalışmalar yapmaya istekli olmalıdırlar (Ergin ve Birol, 2005: 111).

İletişimin etkili ve sağlıklı olabilmesi için öğrencilerin korkutulmaması, yargılanmaması ve aşırı bir şekilde denetlenmemesi gerekir. Öğretmen daima en iyisini biliyormuş gibi davranışlar içine girmemelidir. Öğrencilere emretmek, gözdağı vererek korkutmak, ahlak dersi vermek, ne yapmaları gerektiğini vurgulamak sağlıklı bir iletişim gerçekleşmesi için uygun değildir (Erdoğan, 2000: 88).

Öğretmenin iletişim beceresi ile oluşturulmuş iyi bir sınıf iklimi ile oluşan dönütlerde, öğrenim açısından olumlu olacaktır.

Öğretmen özellikleri ve sınıf içi iletişim yapısının özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğretmen sınıfa girdiğinde güler yüzlü bir şekilde sınıfları selamlaması,
- Ders süresince öğretmenin yüzünde tebessüm ve hareketlerinde yumuşaklığın hakim olması,
- Öğrencilerin her birine sınıfın önemli bir üyesi olduğunu hissettirmesi,
- Öğrencilerin güçlü yanlarını vurgulayarak, kendilerine güvenmelerini ön plana çıkarması,
- Sınıfta olumlu bir dil kullanma,
- Öğrenci-öğrenci iletişimine izin verme (İdil, 2009: 34).

Sadece öğretmen anlatıp öğrenci dinleyecekse öğretmene ne gerek var? O bilgiyi, öğrenci elindeki kaynaklardan okuyarak edinebilir. Öğretmenin böylesi bir yaklaşımı konu-öğrenci diyalogu olmaktadır ki bu da yalnız öğrenciyi değil, öğretmeni de başarısızlığa götürür. Öğretmenin öğrencisini de sınıf içi etkileşime katarak etkili bir öğretme öğrenme ortamı yaratması gerekir (Ergin ve Birol, 2005: 111).

Öğretmenlerin en önemli görevleri arasında öğrencilerin kendilerini tanıma, davranış geliştirme ya da değiştirme sürecinde onlarla etkili iletişim kurmak ve öğrencilerin iletişim becerilerine sahip bireyler olarak yetişmesi için model olmak yer alır. Öğretmen, eğitimin çok önemli bir parçasıdır ve toplumun gelişimini de önemli ölçüde etkiler. Öğretmen bir yandan öğrencilere okuttuğu ders ve konular açısından zihinsel, duyuşsal ve davranışsal bilgi becerilerini artırmaya çalışırken diğer yandan da psiko-sosyal, kültürel ve kişilik özelliklerinin de gelişimine katkıda bulunur.

Bir öğretmende olması gereken en önemli özelliklerden biri de öğrencinin sorunlarına eğilebilen bir kişiliğe sahip olmasıdır. Eğer öğretmen:

- öğrenciyi dinler,
- onu anlamaya çalışır,

- dinlediklerini doğru olarak geri iletebilirse,
- duygularını öğrencilerine doğru bir şekilde ifade edebilirse,
- bu davranışlarıyla öğrencilere model olabilirse,

iletişim becerileri edinmiş öğrencilerin yetişmesine de katkıda bulunur (Şıraman, 2006: 17).

2.3.5. Aile-Çocuk İletişimi

Doğumdan itibaren çocuk, yaşamın her alanında yetersiz bir durumdan daha yeterli bir duruma gelirken en büyük desteği anne ve babasından alır. Aile içi gerek sözlü, gerek sözsüz ifade ve davranışların çocuk gelişiminde önemli bir yer vardır. Bu nedenle çocuk eğitimi temelde çocukla iletişimle başlar. Ailelerin çocukla iyi bir iletişim kurmaları gereklidir (Vural, 2004: 286-287).

İnsanoğlu her zaman çevresiyle etkileşim içerisine girmektedir. Bilerek ya da bilmeyerek birçok kavram ve davranışı çevresinden öğrenmektedir. Kişinin dünyaya gözünü açtığı andan, ölünceye kadar ki süreçte en çok etkilendiği çevre ailesidir. Anne-babalar çocuklarına sürekli olarak dünyayı ve yaşamı öğretmek için ilk öğretmenleri olmaktadır. Çocukluk yıllarından başlayarak öğrenme için gerekli olan modeli aile sağlamaktadır. Çocuk anne ve babasının birçok kişilik özelliğini taklit ederken, aynı zamanda ahlaki ve kültürel değerleri de benimsemektedir. Bireyin içinde bulunduğu aile ortamı, onun hem kişilik gelişimini, hem de sosyalleşmesini doğrudan etkilemektedir. Bireyin özgüven kazanma, yaratıcı düşünme, sorumluluk alma, işbirliği yapma ve dili etkili kullanma becerilerinin ilk deneyimleri aile ortamında kazanılmaktadır (Karaman, 2007: 18).

Aile içindeki etkileşimin gelecekte başarılı kişilerarası iletişim kurma ve sürdürme becerisini geliştirmede önemli bir rol üstlendiği söylenebilir. Ailedeki iletişim modeli, çocukların çeşitli durumlar karşısındaki yaklaşımlarına rehberlik etmektedir. Çocuğun yaşamının başlangıcından itibaren annenin duyarlılığı ve çocukla kurduğu iletişim çocuğun kendisine bakan kişiyle kurduğu sevgi bağını etkiler. Farklı sevgi biçimine sahip kişiler farklı iletişim modellerine sahip olmaktadır. Genel olarak güven içinde olan kişiler, akıcı, tutarlı ve duygusal olarak açık biçimde iletişim kurmaktadır. Buna karşı güvenli bir ortamda olmayanlar, tutarsız, akıcı olmayan biçimde iletişim kurarlar ve karşısındaki kişinin mesajlarını görmezden gelirler (Kaypakoğlu, 2010: 152).

Anne-baba-çocuk üçlüsünde hemen her zaman anne ile babanın çocuğa getirdiklerinden söz edilir, çocuğun anne-babaya getirdiklerinden değil. Oysa çocuğun doğumuyla anne ve baba değişir, onunla yeniden doğarlar. Özdeşleşme ile anne ve baba, kendini tanıma fırsatı bulurlar. Çocuk ve anne-baba, denge noktalarını arayan iki ayrı güce benzetilebilirler. Bazen birbirlerine karşı çıkarlar, bazen de geçici bir anlaşma içinde olurlar. Bu ikisi arasında daima hareket ve tepki vardır. Bu durum aile içinde bireyler arasında kurulan ilişkilerin diğer bireyleri de

etkilediğini göstermektedir. Dolayısıyla anne ve babalar sorumluluklarının bilincine vararak, çocuklarının bütün gelişim alanlarını destekleyecek sağlıklı ve mutlu bir ortam hazırlamalıdır (Özen, 2008: 33).

İster aile bireyleri, isterse de başkaları arasında olsun sağlıklı bir iletişim kurabilmek ve karşısındakini anlayabilmek için bazı temel ilkelerin olması kaçınılmazdır.

Bu ilkelerin başında empati gelir. "Kendini başkasının yerine koyup, onun neler hissettiğini anlamaya çalışmak" anlamına gelen empatide esas gaye problemi çözmeye çalışmak değil, muhatabın neler hissettiğini anlamaya çalışmaktır. İletişim kurulacak kişiye karşı saygı ifade eden davranış biçimleri sergilemek, sağlıklı iletişimin ikinci ilkesidir. Sağlıklı iletişimin bir diğer ilkesi ise açık ve şeffaf olmaktır. Sağlıklı iletişimin dördüncü ilkesi ise sorunları somut olarak ortaya koymaktır. Sorunları enine boyuna bütün boyutlarıyla somut bir şekilde, yorum katmadan olduğu gibi söylemek, birçok sorunun çözümüne katkı sağlayacaktır. Bunu yaparken karşınızdaki kişinin sizinle sağlıklı iletişim kurmak isteyip istemediğini anlamanız da önemlidir. Zaten karşınızdaki kişi iletişim kurmak istemiyorsa, siz ne yaparsanız yapın sonuç olumsuz olacaktır (Çoraklı,2008: 89).

Ailesiyle olan iletişimi çocuğun dünyasında büyük önem taşır. Anne baba ve çocuk üçgeninde ancak tarafların duygu ve düşüncelerini birbirlerine aktarmaları ve başarılı bir diyalog kurabilmeleri halinde sorunlarına çözüm bulmaları mümkündür. Çocukluklarında köklü ve sabit adetlere göre yetiştirilmiş anne-babalar çocukları bir problemle karşı karşıya kaldığında kendi anne-babalarının takınmış oldukları tutumları benimserler ve bundan daha iyi bir yolu öğrenmeye fırsatları olmadığı içindir ki kendi anne-babalarının yapmış oldukları hataları tekrarlarlar (Yavuzer, 1996: 121).

Aile ortamında çocuklara ailenin önemli bir parçası olduğunu hissettirecek şekilde sevinçlerini ve problemlerini aktarabilme ortamını sağlamak, aile ve öğrenci iletişiminin vazgeçilmez bir unsurudur (Erkek, 2007: 13).

Çocuğun kişiliğinin oluşumu, karakterinin biçimlenmesi ve benlik saygısının gelişimi, büyük ölçüde özdeşim modelleri olan anne-babanın kişilik yapılarına bağlıdır. Kendine güveni olan anne ve baba, bu özgüvenlerini çocuklarına da yansıtıp güvenli olmalarını sağlarlar. Anne ve babanın davranışlarını kendine model olarak alan çocuk, böylelikle istenen ve istenmeyen davranışları onlardan öğrenecek, kendini bu doğrultuda yönlendirecektir. Ancak çocuğun, anne ve babasının tavırlarını benimseyebilmesi için anne-baba-çocuk üçgeni arasında, sevgi, saygı ve güven olması gerekir. Anne ve babanın birbirlerine karşı olan ilişkilerinin sevgi ve saygı temeline dayanması, gerek çocuğun cinsiyetine özgü rolü benimsemesi, gerekse özdeşleşmesi açısından büyük önem taşır (Özen, 2008: 32).

Anne baba çocuk ilişkilerini, içinde yaşanan toplumun etkisi belirler. Türk aile ve

sistemine bakıldığında genelde otoriter, kısıtlayıcı, aşırı koruyucu ve kontrol edici bir yapının öne çıktığı, çocukların saygılı, baş eğici, pasif, uysal kişilik yapısıyla biçimlendiği kurallarla uygun davranışlar ödüllendirilirken, aktif, sorgulayıcı, atılgan davranışların cezalandırıldığı görülmektedir. Başka bir deyişle toplumumuzda çoğunlukla pasif ve söz dinleyen çocuklar anne- babayla olumlu ilişkilere girmekte, kendi görüşlerini ifade edebilen aktif ve girişken çocuklar ise çatışma kaynağı olmaktadır. Bu zamanla öylesi bir hale dönüşür ki çocuk aile ilişkisi kazanma kaybetme gibi bir güç gösterisine dönüşür. En güzel ve sağlıklı çözüm, içinde kaybeden tarafı olmadığı bir yöntem üretebilmektir. İhtiyaçlar karşılıklı dile getirilmeli ve sorun iki tarafın kabul edebileceği şekilde çözümlenmelidir. Burada önemli olan tarafların kendi ihtiyaç ve haklarını gözetmesi kadar, karşıdakinin ihtiyaç ve haklarına da saygı göstermesidir. Yeni bir uzlaşma noktasında birleşmektir (Oğuz, 2008: 27-28).

2.3.6. Öğretmen – Yönetici İletişimi

Okul yöneticisi, okulun amaçlarına, eğitimin hedeflerine ulaşmasında, okulda uygun bir kültür ve iklimin oluşturulmasında rol oynayan kişidir. Okulun başarısında okul yöneticilerinin (müdürlerinin) liderlik rolleri önem taşımaktadır. Yönetici amaçlarını gerçekleştirebilmesi için okulda sağlıklı, etkili bir iletişim kurmalıdır. Okul yöneticisi sadece öğretmenle değil okul içindeki diğer çalışanlarla ve çevreyle de etkili iletişim kurmalıdır. Bu konuda Erdoğan'ın görüşü, “Okul yönetiminde astlarla kurulan ilişkilerin sağlıklı olması önem arz eder. Çünkü okulun amaçlarına ulaşmasında önemli rol öğretmenlere aittir. Bu durumda yöneticinin öğretmenler ile iyi ilişkiler içerisinde olması gerekir. Yöneticinin onaylayıcı ve bilgilendirici bir tutum sergilemesi öğretmenlerde güven oluşturur. Okul yöneticisi için öğretmenleri, kendilerinden neler beklediği, okuldaki işlemler ve kurallar hakkında, sorumluluklar ve konular, yöneticinin öğretmen performansı hakkındaki düşünceleri, öğretmenleri etkileyecek değişimler hakkında bilgilendirmek iyi ilişkiler adına çok önemli bir tutumdur. Yönetici öğretmenlere karşı kararlı, öğretmenlerin katılımını sağlayan, destekleyici bir nitelikte olmalıdır. Dolayısıyla, okul yöneticilerinin de en az öğretmenler kadar iletişim becerilerini geliştirme konusunda çaba göstermeleri, eğitim hizmetlerinin kalitesinin artmasında olumlu katkıda bulunacaktır (İdil, 2009: 45).

Okul yöneticileri, sürekli değişim içinde olan çevreleri örgütün uyumunu sağlayabilmek, okullarındaki verimliliği yükseltmek, çatışmaların önüne geçebilmek ve okulun etkili çalışmasını sağlamak için iletişim becerilerini geliştirmeli ve iyi birer iletişimci olmak durumundadırlar. Çünkü eğitim yöneticilerinin etkili yönetim hizmeti yürütebilmelerinde iletişim becerileri çok önemli bir unsurdur. Yönetici okul ortamında elindeki yetkileri iletişimi engellemek veya kısıtlamak için kullanırsa, bu durumdan okul zarar görür. Bu durum yöneticiyi belli ölçütlerde rahatlatılabilir ancak okulun verimini olumsuz etkiler (Bayındır, 2007: 26).

Okul da bir örgüttür. Dolayısıyla tüm örgütler gibi bir kültürü vardır. Okuldaki eğitim kalitesinin yüksek düzeyde olabilmesi için, ancak okuldaki kültürün tüm çalışanları tarafından içselleştirilmesi gerekir. Okulda kültür oluşturma yönetimin işidir. Okulda oluşturulan olumlu hava okulun verimliliğini de olumlu yansıtır. Yöneticinin iletişimdeki açıklığı öğretmenlerin kuruma bağlılığını artırır. Yöneticinin iletişime kapalı olması ise kurum içindeki sorunları artırır ve beraberinde eğitim etkinliğindeki kaliteyi de olumsuz yönde etkiler. Yönetici- öğretmen iletişiminde karşılıklı güven, açıklık, tutarlılık ve yansızlık önemli hususlardır. Okul yöneticisinin öğretmenle gerçekleştireceği iletişimi sağlıklı ve güçlü kılmak için çabalaması beraberinde öğretmenin kendisini iyi hissetmesine ve buradan hareketle de kendini okul kültürüne ait hissetmesine sebep olacaktır (İdil, 2009: 45).

2.3.7. Aile-Öğretmen İletişimi

Öğretmenin, öğretimde belirlenen hedefleri gerçekleştirebilmesi için velilerle etkili bir iletişim kurması gerekir. Bu şekilde veliler de öğrenim sürecine dahil edilmiş olacak ve öğrenme-öğretme çabaları daha etkin hale gelecektir. Öğretmen, öğrencilerinin aileleriyle olan ilişkilerini canlı tutmalıdır. Sınıfta öğretmenin en büyük yardımcısı aslında ailelerdir. Öğrenci üzerinde anne ve babanın etkisi, çoğu kez öğretmenin etkisinden daha fazladır. Bu nedenle, öğretmenler bu konuda onlara ihtiyacı olduğunu ailelere belirtmelidirler. Onları yok saymamalıdır. Onlar, “Bizim yardımımız olmadan çocuğumuzun iyi bir eğitim alması mümkün değil” anlayışını taşımalıdır. Bunu hissettirmek öğretmene düşer. Öğretmenlerin velilerle kuracağı iletişim, özellikle okulla ilgili düşünce ve tutumları değiştirmektedir. Çünkü aile ile kurulacak iletişim öğrencinin öğrenim başarısını pozitif yönde etkileyecektir. Ailelerin önemli bir kısmı çocuğunun okul başarısı hakkında bilgi edinmek ister. Bunun için velilerin bu gereksinimleri, öğretmenlerin kendileri ile kuracağı iletişime bağlıdır (İdil, 2009: 40).

Çocukla iyi ilişkiler kurmayı başaran, öğrencilerini seven ve onların da kendisini sevmelerini sağlayabilme konusunda yeterli bilgi ve becerisi olan bir öğretmene sahip olabilmek, kuşkusuz okul çağındaki her çocuk için gelişimi açısından son derece önemlidir. Bir öğretmenin çocuğa gerçekten kalıcı bir etki yapabilmesi, anne-baba ile kuracağı yakın ilişkilere de bağlıdır. Anne babanın çocuğun eğitimi, sağlıklı bir gelişim göstermesine yardımcı olmak ve çocukları daha iyi anlayabilmek konusunda öğretmenin görüş ve gözlemlerinden de yararlanmaları gereklidir (Oktay, 1995: 67).

Öğretmen –aile işbirliği, öğretmenin aileyi yakından tanımasını sağladığı gibi ailenin de okul ve öğretmeni tanımasını sağlayacaktır. Böylece aile, çocuğu hangi şartlarda eğitim-öğretim gördüğünü yakından öğrenme fırsatı bulur, gerekli bir uyarı durumu varsa bunu gerçekleştirebilir (Vural, 2004: 36).

Öğretmenlik özveri isteyen bir meslektir. Öğretmenin çocuk üzerinde olumlu etkiler yapabilmesi için çocuğun anne ve babası ile olumlu ilişkiler içerisinde ve her şeyden öte uyum içerisinde bulunması gerekir. Çocuğun okulda aldığı eğitim, evde aldığı eğitimi tamamlamalıdır. Anne ve babaların öğretmenlerle sık sık görüşerek öğretmenin önerilerine kulak asmaları çocuğun okul başarısı açısından büyük önem taşımaktadır. Toplumsal dokunun bir parçası olan, çoğu zaman bir öğretim donanımı olarak çalışan, bir bilgi kaynağı olarak görev yapan öğretmen, öğretim sisteminin bileşenlerinden birisidir. Öğretmen, eğitimin kilit adamı, yaratıcı, yaşatıcı, hayata geçiren, uygulayıcı gücüdür. Öğretmensiz bir eğitim, öğretim düşünülemez, teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin şartlar ne kadar iyileşirse iyileşsin her zaman eğitim ve öğretimin gerçekleşmesi için öğretmenlere ihtiyaç vardır (Türkoğlu, 2008: 16-17).

Öğretmen,veli iletişiminde en güvenilir ilişki biçimi,yüz yüze görüşmedir. Görüşmeyüz yüze gerçekleştiği zaman,hem duygusal hem de düşünsel açıdan tarafların birbirlerini anlamaları kolaylaşır.Ayrıca veli ile öğretmen arasındaki karşılıklı konuşma,sorunların neden ve sonuçlarını ortaya çıkarmak kadar öğrencinin kişisel gereksinimlerinin değerlendirilebilmesi açısından da yararlıdır.Ancak görüşmenin gerçekten yararlı olması için, önceden planlanması gerekir (Özsoy, 2004: 168).

Bir çocuğun eğitiminde ilk önce anne-babanın eğitimi ön plana çıkmaktadır. Çünkü aile eğitiminin, çocuğun davranışları üzerindeki etkisi çok yüksektir. Sınıf ortamında öğretmen tek başına eğitim ve öğretimi gerçekleştirmekte yeterli olmayabilir. Bu nedenle öğretmen öğrenci aileleri ile işbirliği yapmak zorundadır. Ailenin okula yönelik tutumları öğrencinin duyu ve davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Çoğu aile çocuklarının gelişimi ve okul başarısı hakkında bilgi sahibi olmayı ister (İdil, 2009: 40).

Öğretmenin görevlerinden bir diğeri de, ailelerin okula güven duymalarını sağlama, öğretme öğrenme sürecine olumlu katkılarda bulunmalarını sağlamada onlara özendirici çalışmalarda bulunmadır. Bu amaçla öğretmen, öğrencilerin gelişimi ile ilgili ailelerle bilgi alışverişi yapmalı, aileleri okul etkinliklerine katmalı ve onlarla görüşerek karşılıklı beklentilerin neler olduğunu belirlemeye çalışmalıdır. Ailelerle öğretmen arasında karşılıklı güven olması açısından öğretmenin, aile ve öğrenci ile ilgili özel bilgileri gizli tutması etik açıdan gereklidir (Dönmez, 2006: 12).

Veli ile kurulmak istenilen iletişimde velilerin birer yetişkin olduğu, hakkında konuşulan kişinin onların çocuğu olduğu göz önünde bulundurularak iletişimde uygun iletiler düzenlenmelidir. Velilere okul ve sınıf ile ilgili olarak açık ve doğru bilgiler vermek, okulu onlara açmak, uygun işlerde işbirliği talep etmek, veliyi okula yakınlaştırır. Öğrenci velisi ile yakın ve sıcak ilişkiler, onlarla iyi iletişim kurabilmenin en önemli yollarından birisidir. Velileri çocukları hakkında bilgilendirirken öğretmenin kendini velinin yerine koyması ve onu anlamaya

çalışması uygun bir yaklaşımdır. Velilerle iletişimde onlara cesaret verici açıklamalar, yorumlar içeren iletiler olumlu etkiler yaratmaktadır. Velilerle bir sorun ya da zor bir durum görüşülürken açık, içten, dengeli görüşler sergilenmesi olumlu bir iletişim ortamı yaratarak öğretmenin öğrencisi hakkında bilmek istediği tüm bilgileri net bir şekilde öğrenmesine yardımcı olacaktır (Kıranşal, 2007: 25).

“Öğrenci velileriyle düzenli ve sağlıklı ilişkiler kurmak için şu noktalara dikkat etmek gerekir:

- Öncelikle her öğrencinin velisini tanımak ve her öğrencinin evini ziyaret edip, ailenin şartlarını yakından görmek,
- Öğrenci velilerinin sık sık sizlerle gelip görüşmeleri için onları teşvik ve ikna etmek,
- Veliyi yalnızca çocuğuyla ilgili konuları görüşmek için okula çağırmak,
- Öğrenci velilerinden ve çevredeki insanlardan, karşılıksız bir şey kabul etmemek,
- Öğrenci velileriyle daha yakından tanışmak için, piyes gecesi, şiir günü, başarı günü, piknik gibi kaynaşma ve bütünleşmeye vesile olacak, bazı zeminler oluşturmaya çalışmak,
- Öğrenci velileriyle diyaloglarımızda, toplumun bazı hassasiyetlerini de göz önünde bulundurmamak ve fazlaca içli dışlı olup, bazı yanlış anlamalara fırsat vermemek (Ertuğrul,1999: 91-92).

2.3.8. Okul-Aile İşbirliği

Okul ve aile işbirliği, bu iki kurumunun deneyim, yaklaşım ve bilgilerinin eğitimde belirlenen hedefler doğrultusunda, çocuğa yönelik davranış biçimlerinin kazandırılması amacıyla etkileşmesidir (Karaman, 2007: 8).

Okula yönelik aile katılımının maddi yönü olduğu gibi okulun toplum tarafından benimsenmesi ve eğitim merkezi olarak değerlendirilmesi anlamında toplumsal yönü de bulunmaktadır. Aile katılımının tek yönlü ve sorunlu bir ifade olduğunu savunan Crozier (1999), aile katılımından ne anlaşılması gerektiğinin ve amacının ne olduğunun net olarak belirlenmesinin önemine değinmektedir. Ailelerin okula katılımı ile ifade edilen anlam okul yönetimince “okuldaki etkinliklere destek” olarak özetlenmektedir. Okul yönetiminin ve öğretmenlerin çabalarını destekleyecek ve aynı doğrultuda ev içi etkinliklere önem verecek bir aile katılımı ön plana çıkmaktadır. Aileler, öğretmenlerin mesleki uzmanlığına saygı duymakta, kendi sınırlarını bilmekte ve gereken saygıyı göstermektedir (Aslanargun, 2007: 124).

Şahin ve Ünver veli katılımının, velilerin evdeki çocuk yetiştirme uygulamalarından

okulda yapılan etkinlik ve projelere katılıma kadar her şeyi içine alan geniş bir ifade olduğunu belirtmektedir. Eğitim programları ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun aileler tarafından da mutlaka desteklenmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Benzer şekilde veli katılımı çocuğu büyütme ve çocukla ilgilenme, okul ile bilgi akışı sağlama, gönüllülük, okulun öğretimini destekleme ve takviyede bulunma, okulun karar verme yapısının parçası olma, toplumla işbirliği yapma basamaklarını kapsadığını ifade etmektedir (Şahin ve Ünver, 2005: 23).

Türkiye’de okul aile birliği resmen kurulmuş bir kurumdur. Bakanlık bu kuruluşu öğrenciler için amaçlamış ve onların eğitimleri, sorunları vs. konusunda veli- öğretmen ve yöneticilerle tartışma ve çözüm yolları getirme yönünden ele almıştır. Bu kuruluşlar okulun çevre bakımından benimsenmesinde de rol oynamaktadır. Velilerde okula karşı ilgiyi artırmaktadır. Bununla birlikte, uygulamada uzun süre bu kuruluşlara velilerin ilgi gösterdiğinden söz edilemez. Çünkü toplantılarda genellikle velilerden maddi yardım talep edilmiş, toplantı zamanları iyi düzenlenmemiş, konular sadece çocuğun sorunlarına yöneldiği için çevreye taşamamış, velilerin çekingenliği de sıkı ilişkileri engellemiştir (Kıranşal, 2007: 26).

Türk Milli Eğitim Sisteminde de okul-aile ilişkilerinin geliştirilmesi konusuna cumhuriyetin ilk yıllarında önem verildiğini görmek mümkündür. İlk Milli Eğitim Bakanlarından Vasıf Çınar’ın ve İstanbul Üniversitesi hocalarından İsmail Hakkı Baltacıoğlu’nun konuşmalarında okul başarısında aile ilişkilerinin ve terbiyesinin önemini vurguladıkları ve okul-aile iletişiminin güçlendirilmesi yönünde çalışma yapılması gerektiğinden bahsettikleri görülmektedir. Ayrıca Milli Eğitim Şuralarında okul-aile ilişkilerinin geliştirilmesi konusunda kararlar alınmasına karşın uygulamaya dönük yeterli kararlılığın gösterilememesi ve ülke genelinde demokratik bir anlayışın yerleşmemesi, okul-aile iletişiminin istenen düzeye ulaşamamasının en önemli nedenleri arasında sayılabilir.

2-10 Aralık 1946 tarihlerinde toplanan 3. Milli Eğitim Şurasının altı gündem maddesinden biri okul-aile işbirliğine ayrılmıştır. Aile ve okul arasında işbirliği sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması gündem maddesi olarak görüşülmüştür. Şurada oluşturulan okul ve aile birliği komisyonu genel olarak, okul hayatına hakim olan eğitim öğretim ilkelerinin ailelere tanıtılması ve temizlik, sağlık, devam problemleriyle, fikir, duygu, ahlak ve beden eğitimi gibi konular üzerinde durmuştur. 1948 İlköğretim ve 1949 Ortaokul programlarında “okul ile aile arasında sıkı bir işbirliği sağlanması” yeni bir ilke olarak yer almıştır. 14. 06. 1973’te kabul edilen 1739 Milli Eğitim Temel Kanununun 14 temel ilkesinden biri, okul ile ailenin işbirliği üzerinedir. Bunun amacı, eğitim kurumlarının hedeflerini gerçekleştirme aşamasında okul-aile birliklerinin katkısını sağlamak olarak ifade edilmektedir (Aslanargun, 2007: 126).

Okul Aile Birliği, okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve okul

arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim-öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak ve okula maddî katkı sağlamak üzere kurulur. Okul yöneticileri, öğretmenler ve veliler birliğin tabii üyesidir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na dayanılarak hazırlanan Okul Aile Birliği Yönetmeliği, okul aile birliğine, aile eğitimine ilişkin şu görevleri vermiştir (Tebliğler Dergisi, 2005: 68).

- Okulda uyulması gereken kurallar hakkında velileri bilgilendirmek ve onlarla işbirliği yaparak, zararlı alışkanlık ve eğilimlerin önlenmesi için okul yönetimine yardımcı olmak.

- Eğitim-öğretim faaliyetleri dışındaki zamanlarda okulun derslik, spor salonu, kütüphane, laboratuvar ve atölyeleri gibi eğitim ortamlarını, kamu yararı doğrultusunda velilerin de kullanmasını sağlamak.

- Ailede, okulda ve çevrede, öğrencilerle diğer çocukların iyi alışkanlıklar kazanmalarını, iyi birer vatandaş olmalarını sağlayıcı tedbirler alınmasında okul yönetimine yardımcı olmak.

- Öğrencileri, Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile Atatürk İnkılâp ve İlkeleri doğrultusunda yetiştirmek üzere okul yönetimi, öğretmenler, ailelerle işbirliği yapmak.

- Okulun amaçlarının gerçekleştirilmesine, stratejik gelişimine, fırsat eşitliğine imkan vermek ve öğretmenler kurulunca alınan kararların uygulanmasını desteklemek amacıyla ailelerle işbirliği yapmak.

- Kurs ve sınavlar, seminer, konferans, müzik, tiyatro, spor, sanat, gezi, kermes ve benzeri etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapmak.

- Öğrencilere sağlık ve temizlik alışkanlıkları kazandırmada alınacak ortak tedbirler için katkı sağlamak (Şahtaban, 2010: 19).

Bir ülkenin geleceği olan öğrencilerin yetiştirilmesi, eğitimi ve ihtiyaçlarının belirlenmesi ancak sağlıklı okul-aile işbirliği ile sağlanabilir. Yirmi birinci yüzyıla girdiğimiz şu günlerde ise dolaylı ya da dolaysız etkileşim içinde bulunan okul ve ailenin işbirliği kaçınılmazdır. Çünkü okulun ve ailenin sorumluluklarının nerede başlayıp nerede bittiğini kesin çizgilerle birbirinden ayırmak zordur. Bu nedenle 1980'li yıllardan itibaren okullar okul-aile işbirliğini zenginleştirecek sistemler geliştirmeye başlamışlardır. Okul aile işbirliğinin katkılarının saptanması amacıyla birçok çalışma yapılmıştır. Öğrenci, veli ve öğretmen arasındaki olumlu bir iletişim ancak öğrencinin gelişimini tartışarak, problemlerini ve gereksinimlerini belirleyerek sağlanabilir (Dönmez, 2006:10-11).

Ailenin önemli işlevlerinden biri de çocuğunu eğitime işlevidir. Her aile bu işlevini karşılamak zorundadır. Bu, aynı zamanda herkes için toplumsal bir görevdir. Sağlıklı toplumların oluşmasının ilk basamağı ailede başlar. Toplum olarak kalkınmak için, sağlıklı düşünen, soran, sorgulayan, araştıran, sorumluluk sahibi gibi birçok olumlu özelliklere sahip bireylerin yetişmesinin temeli ailede atılır. Çocuk okula başladıktan sonra, ailenin bu işlevinin bir kısmını eğitim kurumları üstlenmektedir. Ancak aile, hiçbir zaman çocuğun eğitiminden kendini bütünü ile soyutlamış olamaz. Çocuk, okul hayatına başladığında da aile, çocuğun eğitimi konusunda ona yol göstermek, onu yönlendirmek, okulla sürekli iletişim halinde olmak zorundadır. Okul aile birlikleri ailenin desteğini almak için onlarla iyi ilişkiler kurmalı, çocuk hakkında bilgilenebilir ve kendi çalışmaları hakkında velileri bilgilendirmelidirler. Yani bu tür toplantılar veli-öğretmen arasında diyalog kurmaya yönelik olmalıdır (Vural, 2004: 357-358).

Bireyin doğuştan getirdiği yeteneklerin ortaya çıkarılmasında, toplumun beklentilerine cevap verecek niteliklerle donanmasında: bu ortak hedefe yönelmiş olan okul ve ailenin karşılıklı çaba sarf etmesi büyük önem taşımaktadır. Uygur toplumlar sosyal yaşamlarını sürdürebilmek için çeşitli kurumlar geliştirmişlerdir. Eğitimin gerçekleşmesi için de okullar kurmuşlardır. Öğrenciler okul saatleri dışındaki zamanlarını başta aile olmak üzere sosyal çevresiyle geçirmektedirler. İdeal olan okul içi ve okul dışı eğitimin birbirleriyle tutarlı olması ve birbirini tamamlamasıdır. Okul-aile işbirliği aileleri, öğretmenleri ve öğrencileri bir araya getirerek eğitim gereksinimlerinin uygun biçimde karşılanması ve beklentilerin paylaştırılmasında önemli rol oynamaktadır (Karaman, 2007: 22).

Okul ve aile, çocuğun yetiştirilip hayata kazandırılması konusunda benzer amaçlar doğrultusunda çalışan kurumlardır. Amaçları ortak olan bu iki kurumun birbiriyle etkileşim içinde olması kaçınılmazdır. Aile, okulun yaşamla olan temel bağlantı noktası olup okulda başlayan birçok eğitsel ve öğretimsel çalışma öğrencinin ailesinde ve okul dışındaki çevresinde tamamlanmaktadır. Genel olarak okulda istenmeyen davranış gösteren öğrencilerin bu tip davranışlarının önlenmesinde ve olumlu davranışların pekiştirilmesinde, okulda disiplin sorunlarının azalmasında ailenin desteğine gereksinim duyulmaktadır. Ailenin okula yönelik tutumu öğrencinin duygu ve davranışlarını doğrudan etkilediği gibi, öğrenciyi tanıma, yönlendirme, yeteneğini ve kapasitesini artırmada mutlaka ailenin desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Ülkemizde ve yurt dışında yapılan çalışmalar okul aile işbirliğinin, öğrencinin akademik başarısını artırdığı yönünde sonuçlar ortaya koymuştur. Görüldüğü gibi okullarda yapı ve eğitim sürecinin başarılı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için öğrencinin ailesinin ilgi ve yardımına ihtiyaç duyulmaktadır (Argon ve Kıyıcı, 2012: 81).

Öğrenme-öğretme ile okul başarısını artıran faktörler üzerinde yapılan araştırmalar, okul-aile dayanışmasının başarıyı artırmada önemli bir etkiye sahip olduğunu gösteriyor. Aile içi uyum çok önemlidir. Ayrıca ailenin destekleyici yaklaşımı ve okul etkinliklerine katılım

çeşitliliği, okul başarısını olumlu yönde etkiler. Eğer öğrenmeyi, zaman ve mekandan bağımsız olarak gerçekleşen, sürekliliği olan bir süreç olarak düşünürsek, öğrenmenin aynı zamanda sadece okulla sınırlı kalmayacağını da anlayabiliriz. Okulla başlayan öğrenme, aile ve yakın çevreyle gelişerek devam eder. Burada önemli olan eğitimin kesintisiz bir şekilde sürmesidir. Başarı kişisel temeller üzerinde yükselen bir takım işidir. Bu takım öğrenmeleri destekler ve yön verir (Erdoğan, 2006: 15-16).

Okul aile işbirliğinin yararları gün geçtikçe daha da anlaşılır hale gelmiştir. Kırsal nüfusun yoğun olduğu zamanlarda ailelerin eğitime etkisi fazla yoktu. Bölge okulları ve yatılı okullarında yapılan eğitimde ailenin eğitime etkisi çok az oluyordu. Günümüzde nüfusun büyük çoğunluğunun kentlere yerleşmesi ve çekirdek ailelerin artması ile aileler çocuklarının eğitimi ile daha fazla ilgilenmeye başlamışlardır. Günümüzde Çevre ve aile faktörü çocuk üzerinde daha fazla etkili olmaktadır. Ailenin kabullenmediği, inanmadığı bir şeyleri çocuğa kazandırmak çok zorlaşmıştır. Aile ile işbirliği yapmadan, aileyi eğitim içine çekmeden çocukta istendik davranışları oluşturmak neredeyse imkânsızdır (Oğuz, 2008: 15).

Eğer aile ve öğretmen gerçekten karşılıklı sevgi, saygı, anlayış ve iyi niyet bağları kurmayı başarmışlarsa bunun sonucunu çocuğun yetenek ve becerilerindeki gelişmede, çalışmalarındaki başarıda görmek mümkün olacaktır. Öğretmenler, öğrencilerinin ailelerine karşı ne kadar büyük bir sorumluluk taşıdıklarını asla unutmamalıdır. Çocukların sadece bedensel değil, ruhsal sağlıkları da öğretmene emanet edilmektedir. Çocuklar okul çatısı altında sayısız deneyimler edinir, yaşamı öğrenirler. Eğer öğretmen öğrencilerini tanımazsa, onların ev yaşamlarını, aldıkları eğitimi ve gelişimlerini bilmezse o çocuklara nasıl doğru davranacağını bilemez. Her çocuğun evinde aldığı eğitim farklıdır ve bu göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir faktördür (Ataç, 2001: 176).

Özellikle ilköğretim kademesinde sağlıklı bir etkileşim ve işbirliğinin oluşturulması, çocuğun gelecekteki yaşamında belirleyici olması bakımından çok büyük önem taşımaktadır. Veliler öğretmenlerle olan iletişimlerini sayesinde çocuklarını daha iyi tanıyıp, gereksinimleri ile daha yakından ilgilenebilirler. Öğretmenler de, ailelerden aldıkları bilgiler doğrultusunda öğrencilerinin gelişimlerine daha anlamlı katkılar da bulunabilirler (Balkar, 2009: 106).

Okul ile aile arasında iletişim sağlanması, öğrencinin eğitimine ilişkin çaba ve düşüncelerin, okul ve aile arasında var olan algı farklılıklarının giderek ortak bir anlaşma zeminine oturtulması anlamını taşır. Dolayısıyla, okul ile aile arasındaki ilişkilerin düzenli bir biçimde yürütülebilmesi için gerek okulun ve gerekse öğrenci velilerinin üzerine düşen görevleri yerine getirmeleri beklenir (Kıncal, 2009: 17).

Kimi ebeveynler, çocuklarını okula teslim ettikleri günden itibaren, eğitim vazifelerinden kurtulduklarını zannederler. Artık çocukları yetiştirme vazifesi okula ve

öğretmene aittir ve onlar sorumludur. Buna rağmen çoğu, çocuklarının öğretmenlerini ya hiç tanımazlar ya da çocuklarının anlattıkları kadarıyla tanır. Kimi çocuklar şımarık, sinirli ve saldırgandır. Evde başlayan bu kötü davranışları okulun ve öğretmenlerin ortadan kaldırması mümkün olamaz. Anne ve baba çocuklara karşı davranışlarında öğretmenin tesirini destekleyecek tarzda, eğitim esasları ve çocuğun gelişim özelliklerine göre hareket etmelidir (Vural, 2004: 131).

Eğitim-öğretim sürecinde okul-aile işbirliği kaçınılmazdır ve çocukların geleceği açısından oldukça önemlidir. Çocuğunu bir okula kaydettiren velinin her şeyi bu kurumdan beklemesi oldukça yanlıştır. Bir velinin çocuğunun notlarını öğrenmek için sadece yapılan veli toplantısına katılması yetmez. Velinin ilgisi ya da ilgisizliği çocuğun başarı veya başarısızlığını doğrudan etkiler. Her veli okula gönderdiği çocuğuyla doğrudan ilgilenmeli, okul idaresi ve öğretmen veya öğretmenleriyle sık sık görüşüp kazanılan davranışların olumlu ve olumsuzluklarını karşılıklı konuşmalıdır (Özüdoğru, 2005: 78).

Kırsal kesimlerde çocuk-aile-öğretmen ilişkisi çok kolay kurulur. Köy ve kasabalarda zaten herkes birbirini yakından tanır. Belki de öğretmen bir akrabadır ya da çocuğun amcası, teyzesi, halası ile birlikte okula gitmiş aynı sırayı paylaşmış biridir. Oysa büyük şehirlerde aile ve öğretmen biri birlerine tamamen yabancıdırlar. Hatta bazen öğretmenlerin sınıflarında öyle öğrenciler vardır ki bu çocukların davranış biçimleri öğretmeni hayrete düşürür. Öğretmen ailenin nasıl bir eğitim verdiğini merak eder. Aklına bile getirmedeği aile düzenlerine tanık olur. Bu tür aileler çocukları okula başladığı anda, hep birlikte okula karşı tavır alır, kendilerini savunmaya geçerler. Bunlar çoğunlukla çok zor ya da eğitilmesi imkansız çocukların anne babalarıdır. Çocuklarını kusursuz kabul ettikleri için bütün her şeyden okulu ve öğretmenleri sorumlu tutar, onları suçlarlar. Böyle aileleri ikna etmek ve kazanmak çok zordur. Bazı anne babalar da modern eğitim metotlarına karşı çıkarlar 'Bizim zamanımızda bu işler böyle değildi.' derler. Bir ailenin modern eğitimin gerekliliğini bilmesi beklenir. Aile bunu bilmiyorsa yine okulun anlatması gerekmektedir (Ataç, 2001: 176-177).

Okul aile işbirliği ile aileler, çocuklarının eğitiminde kendi rollerinin öneminin farkına varabilirler, çocuklarının gelişimine çok yönlü olarak katkıda bulunabilirler, kendi ilgi, yetenek ve becerilerinin farkına varabilirler, çocuklara duydukları saygı artar, onları birey olarak görebilirler, çocukla sağlıklı iletişim kurabilirler, zaman ayıramamaktan dolayı duydukları suçluluk duygusunu yok edebilirler, yeni beceriler kazanabilirler (Atabey ve Tezel Şahin, 2011: 795).

Okul aile işbirliği çocukların, mutlu ve başarılı bir kişi olarak hayata hazırlanmalarını sağlar. Okul ile ev arasında, çocuklara gösterilebilecek farklı eğitim tutumlarının ortadan kalkması, evin devamı olan güvenli bir ortamda daha iyi bir öğrenme fırsatı yaratılabilmesini

sağlar. Çocuklar ailelerini ve öğretmenlerini işbirliği içinde gördüklerinde, okulun aileleri tarafından değerli olarak görüldüğü mesajını alırlar. Öğretmenler ve aileler birlikte çalıştıkları zaman çocukları için yapabilecekleri neredeyse sınırsızdır (Loughran,2008: 35).

Okul-aile ilişkilerinin temel amaçları: Etkili ve verimli öğrenme süreçlerinin gerçekleştirilmesi, ailenin eğitime ilişkin bakış açısının olumlu yönde değiştirilmesi, öğrencinin öğrenme etkinliklerine güdülenmesi, benlik saygısının geliştirilmesi, öğrencinin çevreyi tanıması, ilgilenmesi, çevreyle etkin bir bütünleşmeyi gerçekleştirmesi ve çevrenin olumsuz etkilerinden korunmasında aileyle anlamlı işbirliği şeklinde sıralanabilir (Özbaş ve Badavan, 2009: 71).

Aileleri formal eğitim sürecine katılan çocuklar, aileleri formal eğitim sürecine katılmayan çocuklardan daha avantajlı konuma gelmektedir. Bu durum çocukların başarılı sonuçlar elde etmesinin yanında uzun dönemde akademik başarı, tutum ve tavırlara sahip olmalarına yol açmaktadır (Henderson, 1987: 153).

Homy'e göre velilerin öğretmenlerden istekleri arasında:

- Öğretmenlerin kendilerine danışmanlık etmeleri ve bakış açılarına önem vermeleri,
- Daha açık ve yaklaşılabilir tutumlar göstermeleri,
- Veli toplantılarına katılan öğretmen sayısının daha fazla olması,
- Öğretmenlerin bilmedikleri konularda, bilmediklerini kabul etmeleri,
- Çocuklarının gelişimleri hakkında detaylı raporlar hazırlamaları,
- Öğretmenlerin, çocuklarının bir sorunu olduğundan şüphelenmesi durumunda, kendileriyle iletişime geçmeleri,
- Öğretmenlerin bütün çocuklara saygı duymaları,
- Öğretmenlerin çocuklar arasındaki bireysel farklılıklara hoşgörü ile yaklaşmaları,
- Etkili veli-öğretmen görüşmeleri vasıtasıyla çocuklarının gelişimlerini tartışmaları gibi istekler yer almaktadır.
- Öğretmenlerin velilerden istekleri arasında ise:
- Velilerin, okul disiplininin evde uygulanması konusunda işbirliği yapmaları,
- Velilerin gönüllü olarak, okula çeşitli şekillerde yardımcı olmaları,
- Eve gönderilen rapor ve mektupları okuyup bilgi edinmeleri,

- Okulda çocuklardan ne beklendiği konusunda, çocuklarına karşı öğretici olmaları,
- Görüşme toplantılarına katılmaları,
- Velilerin çocuklarının özel ihtiyaçlarını ve sağlık problemlerini açıkça belirtmeleri,
- Acil bir durum ihtimaline karşı ev adreslerini ve telefon numaralarını vermeleri yer almaktadır (Homy, 2000: 16-17).

Çocuğun eğitiminde bunca önemli bir role sahip olan velilerin okulla işbirliğine gitmeleri noktasında literatürde muhtelif görüş ve bulgular mevcuttur. Epstein'e göre dünyanın her yerinde veliler, çocuklarının devam ettiği okullarla daha az ilişki kurma eğilimindedir. Bu durum öğretmenlerin, velilerin okulu daha az ziyaret ettikleri şeklinde şikayetlerine yol açmaktadır. Daha az ziyaretin nedeni, sosyo-kültürel yönden yoksun bölgelerdeki velilerin okulla işbirliğine katılımının düşük olmasına bağlanmaktadır (Karther ve Lowden, 1997: 93).

Flaxman ve İnger'e göre ise katılımı dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Okul aile iş birliği, çok amaçlı, iyi planlanmış ve uzun süreli düzenlendiğinde başarılı olur.
- Okul aile iş birliği çalışmaları hem sorunların çözümüne hem de olası sorunların ortaya çıkmasını önlemeye yönelik olmalıdır.
- Ailelerin okul etkinliklerine katılmaları için mutlaka iyi eğitilmiş olmaları gerekmez.
- Okul aile işbirliğinin iyi düzenlenmesi en çok alt sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocuklara yarar sağlar (Kıranşal, 2007: 18-19).

Okul ile aileler arasında iletişim kurulması şu yollarla sağlanabilir:

- Veli-öğretmen-öğrenci toplantıları: Ortak katılımı sağlayan bir program hazırlanarak velilere bildirilir.
- Karneler: Veliler çocuğun ev ödevi yapma isteği, okuma sevgisi, televizyon izleme alışkanlığı, öğrenmeye karşı tutumu ve evdeki durumu hakkında karne doldurmalıdır.
- Okul gazeteleri: Okul gazete çıkarmalı ve ev ödevleri konusunda ipuçları, katılmak istedikleri aile içi etkinlikler ve yaptıkları eğitimsel geziler gibi konularda velilerden yazılar istemelidir.
- Kutlama kartları: Çocuğun özel başarı ve davranışlarını kutlama amacıyla öğretmen ve veliler birbirlerine karşılıklı olarak kutlama kartları göndermelidir.

- Veli panosu: Özellikle veliler için olmak üzere okulun ana girişine bir ilan tahtası asılmalıdır.

- Velileri bilgilendirme: Çocuğun okulda ne öğrendiği ile ilgili meraklarını gidermek için işlenen konular, haftalık programlar velilere gönderilmelidir (Oğuz,2008:17).

Okul yöneticisi ve öğretmenlerin aile katılımı ve desteğini artırabilmek için şu hususları akıldan çıkarmamaları gerekir:

- Ailenin desteği ve katılımı olmadan öğrenci ve okulu başarılı hale getirmek olanaksız değilse de çok güçtür.

- Ailenin çocuğunun eğitimi konusunda ödev ve sorumlulukları yanında, çocuğu ile ilgili kararlara katılma, onun geleceğini şekillendirme hakkı vardır.

- Aile katılımı okul işlerine müdahale etme, işleyişi engellemeden çok, okulla ilgili karar ve uygulamalarda şeffaflığın sağlanmaya ve dolayısıyla okulun saygınlığına katkıda bulunur.

- Aile okul işbirliği sadece veliden finansal destek sağlama ile sınırlı kaldığında etkili olmaz.

- Günümüz koşullarında klasik müdür ve öğretmen anlayışı ile okulları işletmek olanaklı değildir. Çağdaş dünyadaki uygulamalar ve bu arada Türk Milli Eğitim sistemindeki değişim çabaları katılım esasına dayalı yürütülmektedir. Değişimden kaçınmak olanaklı olmayacağına göre, değişimi kabullenmek ve katılımı sağlayıcı planlı çalışmalara bir an önce girişmek kaçınılmazdır.

- Okul müdürü ve öğretmenler sadece okuldaki öğrencilerin değil, okul çevresinin de toplumsal ve öğretim liderleridirler. Sorumlulukları sadece öğrencilere karşı değil, onların ailelerine de istenilen davranışları kazandıracak kadar geniş kapsamlıdır. Bu nedenle okul çevresindeki velilerin eğitim ve kültür düzeylerinin düşük olması ya da okulla işbirliği yapmada isteksiz olmaları, okul yönetici ve öğretmenlerinin velileri katılıma teşvik etme ve onları eğitme, cesaretlendirme sorumluluklarını ortadan kaldırmaz (Kıranşal, 2007: 21-22).

2.4. AİLENİN EĞİTİM SÜRECİNDEN BEKLENTİLERİ

Yetişkinlerin çocuk eğitimine yönelik uygulamalarının dayandığı düşünce biçimlerinin hemen her çağda ayrı özellikler gösterdiği söylenebilir. Örneğin çocuğun gelişim aşamalarının ilk insanlardan bu yana aynı sürece göre gerçekleşmesine karşılık çocuğa yaklaşım biçimleri çeşitli değişiklikler göstererek günümüze dek gelmiştir. Önceleri çocukların yetişkinlerin gayretleri zorlamaları hatta kaba güçleri ile yola geleceklerine inanılırdı. Daha sonraları gerek eğitim bilimleri gerekse çocuk psikolojisi alanındaki bilimsel çalışmalara paralel olarak

zorlamaya dayanan eğitim sistemi yumuşamış ve çocuğun yetişkinin küçük bir modeli olduğuna inanılmış, ona verilen eğitimde anne-baba ve öğretmenlerin aşırı sevgi göstermeleri moda olmuş, çocuklar adeta sevgi bombardımanına uğramış ancak kısa zaman sonra bu yaklaşımının zararlı sonuçları da görülmüştür. Günümüzde bu yaklaşımlar çok değişmiş ve her şeyden önce çocuğun yetişkinin küçük bir modeli olmadığı anlaşılmıştır. Çocuk, duyan, düşünen ve kendisine özgü yoğun gelişim gösteren bağımsız bir bireydir. Tüm çocuklar için geçerli gelişim evreleri olmasına karşılık her çocuğun bu evreleri yaşaması kendine özgüdür. Çocuk üreticidir. Onun bu özelliğini sergilemesi ve geliştirmesi için ortamlar hazırlanmalıdır. Çocuk araştırmacıdır, meraklıdır, doğduğu ilk günden itibaren başka insanları, kendisini, çevresini ve olup bitenleri keşfetmeye, anlamaya ve öğrenmeye çalışır. Bazen yetişkinler tarafından garip karşılanırsa da çocukların tüm davranışlarının belli nedenleri ve amaçları vardır. Aynı yaş hatta aynı zeka düzeyine sahip olsalarda çocuklarda farklı yetenekler baskın biçimde bulunabilmektedir. Bütün bu özellikleri ve sınırlılıkları ile çocuk, kendisini soğutan soyut olayları ve kavramları anlamaya götüren bir zihinsel kapasiteye sahiptir. Bu kapasite, başkalarında olmayan nitelikler içerir. Çocuk, gelişimini kendisine özgü biyolojik programına göre mükemmel biçimde gerçekleştirebilecek düzeydedir. Ancak bu, yetişkinlerin uygun ortamlar hazırlaması ve uygun yaklaşım biçimleri göstermeleriyle gerçekleştirilebilir (Fındıkçı, 2004: 128-129).

Gordon'a göre (1993); Anne-babaların, üzerinde durduğu en önemli konulardan biri, çocuklarının iyi bir eğitim alıp alamayacağıdır. Bu açıdan anne-babaların, çocuklarının eğitim yaşantılarını nasıl destekleyecekleri önem kazanmaktadır. Anne- babalar çocuklarının okul dışındaki öğretmenleridir. Bu nedenle de öğretmenler, anne-babaların çocuklarına okul dışında yaptıkları eğitim uygulamalarının doğruluğundan kaygı duymaktadırlar (Kıranşal, 2007: 17).

Okul sistemi içerisinde öğrencilerin güçlendirilmesi ve daha etkin hale getirilmesi, öğrenci merkezli bir eğitim düşüncesinin yerleştirilmesi açısından oldukça önemlidir. Okuldaki öğretim programlarının hazırlanmasında ve öğretmenlerin benimseyecekleri öğretim yöntemlerinde öğrencilerin birincil derecede bulunması ile okul-aile iletişiminin güçlendirilmesi arasında doğrudan bir ilişki olduğu ileri sürülebilir. Öğrencilerin sahip olduğu psiko-sosyal özelliklerin okul yönetimlerince bilinmesinde ve öğretmenlerce bu doğrultuda öğretim programlarının hazırlanmasında, ailelerin okula yapacakları katkı belirleyici bir konumda bulunmaktadır. Anne-babaların okul ile geliştirecekleri olumlu bir iletişim ortamının, kendi çocuklarıyla da sağlıklı ilişki kurabilme anlamına geldiği söylenebilir (Aslanargun, 2007: 122).

BÖLÜM III

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi işlemleri ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

3.2. Araştırma Modeli

Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Bu araştırma mevcut olan bir durumu tanımlamaya ve açıklamaya çalışmaktadır. Bu nedenle araştırma tarama modelindedir.

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama çalışmalarıdır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu sekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlamaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde “gözleyip” belirleyebilmektir.

3.3. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini; Gaziantep İli Araban İlçesi’ndeki Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ortaokullardaki veliler oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamına 5 ortaokul ve 250 veli girmiştir. Velilere dağıtılan 250 adet anket çalışmasının 250 adedi de geri dönmüştür. Yüzde olarak ifade edilecek olursa anketlerin %100 ‘ü geri dönmüştür. Dünyadaki anket araştırmalarında dikkate alınan % 60–70 standardına göre, anket dönüş oranının yüksek olduğu görülmektedir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan anketin geliştirilmesinde, “Ortaokul Kademesindeki Öğrenci Velilerinin Eğitim Sürecinden Beklentileri” ile ilgili benzer araştırmaların yapıldığı görülmüştür. Bu konuda İstanbul, Adıyaman ve Gaziantep ilinde çeşitli kütüphanelerde gerekli araştırmalar yapılmıştır. Araştırmamızla ilgili olarak 18 Yüksek Lisans tezi incelenmiştir.

Çalışmamıza faydalı olması açısından literatürler ve tezlerle ilgili çalışmalar incelenmiştir. İnternet çalışmaları ile süreli yayınlardan, konu ile ilgili basılmış kitaplardan yararlanılmıştır.

Araştırma ile ilgili olarak çeşitli mahallelerden ekonomik ve sosyo kültürel açıdan farklı kişilerle görüşülerek araştırmamıza yönelik bilgiler alınmıştır. Bu yönde sorular hazırlanmaya çalışılmıştır.

Anketle ilgili olarak 25 maddeden oluşan sorular belirlenmiştir. Anket uygulaması ile ekonomik ve kültürel açıdan farklı olan aileler (veliler) anket sorularına değişik cevaplar vermişlerdir. Velilerin ekonomik ve kültürel düzeylerinin cevap vermede ne derece etkili olduğu gözlenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma için hazırlanan sosyal gelişim anketi Milli Eğitim Bakanlığında, okullarda anket uygulamanın bir sakıncası olmadığı ve uygulamadaki kolaylık için alınan izin yazısıyla birlikte okullarda öğrencilere bizzat araştırmacı tarafından öğretmenlere teslim edilmiştir. Uygulama esnasında çoğu okullara araştırmacı ile birlikte anket uygulanmış ve araştırmacının olmadığı sınıflarda anketi uygulayıcı öğretmene anketin uygulanması esnasında dikkat edilmesi gereken bilimsel kurallar açıklanmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmış ve konu ile ilgili literatür taranarak konu hakkında teorik bölümlere yer verilmiştir. Daha önce Dönmez' in (2006) kullanmış olduğu Sosyal Gelişim Anketi uzman görüşleri alınarak bazı maddelerde değişiklik yapılarak 25 maddeye indirilmiştir. Elde edilen anket 250 öğrenciye uygulanmış ve Alpha güvenilirlik değeri (α) ,588 değerinin oldukça iyi düzeyde olduğu ve güvenilirliği iyi düzeyde bulunmuştur.

Verilerin analizi bilgisayarda SPSS 16.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Analiz yapılırken çalışmaya katılan velilerin eğitim sürecinden beklentilerine ilişkin görüşlerinin dağılımını belirlemek üzere verilen cevaplara ilişkin frekans (f) ve yüzdeler (%) hesaplanmış ve sonuçlar tablolaştırılarak verilmiştir.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. BULGULAR

Tablo 1 Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin cinsiyet göre dağılımı

Düzeyleyler	f	%
Erkek	178	71,2
Kadın	72	28,8
Toplam	250	100,0

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan velilerin %71,2'si erkek, %28,8'i ise bayan velilerdir. Erkek velilerin katılımı daha fazladır.

Tablo 2 Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin çocuklarının okuduğu sınıf

Düzeyleyler	f	%
5. sınıf	50	20,0
6. sınıf	64	25,6
7 .sınıf	84	33,6
8. sınıf	52	20,8
Toplam	250	100,0

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan velilerin çocuklarının %33,6'sı 7. sınıfta, %25,6'sı 6.sınıfta, %20,8' i 8. sınıfta, %20'si de 5.sınıfta okumaktadır. En fazla %33,6 ile 7. sınıfta, en az %20,0 ile 5. sınıfta okuyan öğrencilerin velileri araştırmaya katılmıştır.

Tablo 3 Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin meslek grupları

Düzeyler	f	%
Öğretmen	17	6,8
İşçi	75	30,0
Esnaf	51	20,4
Polis	5	2,0
İşsiz	51	20,4
Diğer	51	20,4
Toplam	250	100,0

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan velilerin mesleklerine bakıldığında en çok %30 ile işçi meslek grubudur. %20,4 ile esnaf ve diğer meslek grupları (şoför, seyyar satıcı, çiftçi, ev hanımı), %6,8'ini öğretmenler, %2 'sini polisler, %20,4 'nü işsizler oluşturmaktadır.

Tablo 4 Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin gelir durumu

Düzeyler	f	%
0-500TL	111	44,4
500-1000TL	53	21,2
1000-1500TL	30	12,0
1500-2000TL	20	8,0
2000TL üstü	36	14,4
Toplam	250	100,0

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan velilerin %44,4'ü 0-500 TL arasında geliri olan velilerdir. %21,2' si 500-1000 TL arası geliri olan veliler, %14,4'ü 2000 ve üstü geliri olan veliler, % 12'si 1000-1500TL arası geliri olan velilerdir. En az sayıdaki veliler ise %8 ile 1500-2000 TL arası gelir grubundaki velilerdir.

Tablo 5 Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin çalışan kişi sayısı

Düzeyler	F	%
Anne Baba	9	3,6
Baba	197	78,8
Anne	8	3,2
Anne Baba Çocuk	8	3,2
Çalışan Yok	28	11,2
Toplam	250	100,0

Tablo 5'e göre evde çalışan kişiler değişkeni açısından bakıldığında velilerden en çoğu %78.8 ile bir kişi(baba) çalışmaktadır. En az ise %3,2 ile anne-baba- çocuk birlikte çalışanlardır (bunlar tarım işçisi olabilir).

Tablo 6 Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin bulunduğu ev kime ait

Düzeyler	f	%
Kendisinin	177	70,8
Kiracı	73	29,2
Toplam	250	100,0

Tablo 6'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan velilerin %70,8'i ev sahibidir. Velilerin % 29,2'si ise kiracıdır.

Tablo 7 Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin bulunduğu evde kaç oda var

Düzeyler	f	%
1 Oda	1	,4
2 Oda	64	25,6
3 Oda	132	52,8
4 Oda	43	17,2
5 ve Üzeri Oda	10	4,0
Toplam	250	100,0

Tablo 7'ye göre, evdeki oda sayısı incelendiğinde velilerin en çoğu %52,8 ile 3 odalı evlerde otururken en azı %0.4 ile 1 odalı evlerde oturmaktadır.

Tablo 8 Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin evdeki çocuk sayısı

Düzeyleyler	f	%
1Çocuk	11	4,4
2 Çocuk	34	13,6
3 Çocuk	80	32,0
4 Çocuk	73	29,2
5 ve Üzeri Çocuk	52	20,8
Toplam	250	100,0

Tablo 8'e göre araştırmaya katılan velilerin, ailedeki çocuk sayısı incelendiğinde en çoğu %32,0 ile üç (3) çocuklu, en azı ise %4,4 ile bir (1) çocuk sahibi ailelerdir.

Tablo 9 Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin yaşadığı ev tipi

Düzeyleyler	f	%
Apartman	39	15,6
Gecekondu	23	9,2
Müstakil	188	75,2
Toplam	250	100,0

Tablo 9'a göre araştırmaya katılan velilerin, %75,2'si tek katlı müstakil evlerde, %15,6'si apartmanda, %9,2'si de gecekondu tipi evlerde oturmaktadır.

Tablo 10 Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin öğrenim durumu

Düzeyley	f	%
İlkokul	99	39,6
Ortaokul	72	28,8
Lise	51	20,4
Yüksek okul	12	4,8
Fakülte	16	6,4
Toplam	250	100,0

Tablo 10’da görüldüğü gibi velilerin, %39,6’sı ilkokul , %28,8’i ortaokul, %20,4’ü lise, %4,8’i yüksek okul, %6,4’ü fakülteden mezun olmuşlardır.

Tablo 11 Bir veli olarak okula gittiğinizde, kendinizi rahat bir ortamda hisseder misiniz?

Düzeyley	f	%
Hiçbir zaman	9	3,6
Nadiren	23	9,2
Ara sıra	59	23,6
Sık sık	18	7,2
Her zaman	141	56,4
Toplam	250	100,0

Bir veli olarak okula gittiğinizde, kendinizi rahat bir ortamda hisseder misiniz? Sorusuna velilerin %56,4’ü her zaman, %23,6 sı ara sıra, %9,2 si nadiren, %7,2 si sık sık, %3,6 sı ise hiçbir zaman cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %63,6’sı okullara gittiklerinde kendilerini rahat bir ortamda hissettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 12 Okulunuzda iletişimin, yeterli olarak sağlandığına inaniyor musunuz?

Düzeyleyler	f	%
Hiçbir zaman	24	9,6
Nadiren	32	12,8
Ara sıra	58	23,2
Sık sık	38	15,2
Her zaman	98	39,2
Toplam	250	100,0

Okulunuzda iletişimin, yeterli olarak sağlandığına inaniyor musunuz? Sorusuna velilerin,%39,2 si her zaman, %23,2' si ara sıra, %15,2 si sık sık, %12,8'i nadiren, %9,6 'sı hiçbir zaman cevap vermiştir. Ankete göre, okullarda iletişimin %54,4 oranda sağlandığı görülmüştür.

Tablo 13 Okulunuzda yapılan rehberlik çalışmaları yeterli midir?

Düzeyleyler	f	%
Hiçbir zaman	17	6,8
Nadiren	40	16,0
Ara sıra	41	16,4
Sık sık	42	16,8
Her zaman	110	44,0
Toplam	250	100,0

Okulunuzda yapılan rehberlik çalışmaları yeterli midir? Sorusuna velilerin, %44'ü her zaman, %16,8'i sık sık, %16,4'ü ara sıra, %16'sı nadiren, %6,8'i hiçbir zaman cevabı vermiştir. Ankete göre, veliler okullarda yapılan rehberlik çalışmalarını %60,8 oranında yeterli gördüklerini belirtmişlerdir.

Tablo 14 Öğrencilere verilen derslerin, öğrencileri yeterince hayata hazırlayabileceği konusunda mısınız?

Düzeyle	f	%
Hiçbir zaman	28	11,2
Nadiren	20	8,0
Ara sıra	39	15,6
Sık sık	28	11,2
Her zaman	135	54,0
Toplam	250	100,0

Öğrencilere verilen derslerin, öğrencileri yeterince hayata hazırlayabileceği konusunda mısınız?

Sorusuna velilerin, %54'ü her zaman, %15,6'sı ara sıra, %11,2 si sık sık ve hiçbir zaman, %8'i nadiren cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %65,2'si derslerin öğrencileri hayata hazırlayabileceği konusunda olumlu cevap vermişlerdir.

Tablo 15 Okulun bulunduğu çevreyle ilgili sorunları var mıdır?

Düzeyle	f	%
Hiçbir zaman	100	40,0
Nadiren	40	16,0
Ara sıra	49	19,6
Sık sık	22	8,8
Her zaman	39	15,6
Toplam	250	100,0

Okulun bulunduğu çevreyle ilgili sorunları var mıdır? Sorusuna velilerin, %40'ı hiçbir zaman, %19,6'sı ara sıra, %16'sı nadiren, %15,6'sı her zaman, %8,8'i sık sık cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %56'sı okulun, çevreyle ilgili sorunlarının bulunmadığını belirtmişleridir.

Tablo 16 Okuldaki sosyal etkinlikler(gezi düzenleme, gece düzenleme, kermes, toplu eğlenceler) yeterli midir?

Düzeyleyler	f	%
Hiçbir zaman	65	26,0
Nadiren	60	24,0
Ara sıra	43	17,2
Sık sık	22	8,8
Her zaman	60	24,0
Toplam	250	100,0

Okuldaki sosyal etkinlikler(gezi düzenleme, gece düzenleme, kermes, toplu eğlenceler) yeterli midir?Sorusuna velilerin, %26'sı hiçbir zaman, %24'ü nadiren ve her zaman, %17,2'si ara sıra, %8,8'isık sık cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %58,6'sı okulların sosyal etkinlik (gezi düzenleme, gece düzenleme, kermes, toplu eğlenceler)yönünden yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 17 Okulda verilen kursların, piyasadaki özel kurslar kadar yeterli olduğuna inanıyor musunuz?

Düzeyleyler	f	%
Hiçbir zaman	47	18,8
Nadiren	39	15,6
Ara sıra	39	15,6
Sık sık	45	18,0
Her zaman	80	32,0
Toplam	250	100,0

Okulda verilen kursların, piyasadaki özel kurslar kadar yeterli olduğuna inanıyor musunuz) sorusuna velilerin, %32'si her zaman, %18,8'i hiçbir zaman, %18'i sık sık, %15,6'sı nadiren ve ara sıra cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %50'si okullarda verilen kursların piyasadaki özel kurslar kadar yeterli olduğu görüşündedirler.

Tablo 18 Okula geliş-gidişte ve okul çevresinde, yeterince polis veya güvenlik görevlisi var mıdır?

Düzeyler	f	%
Hiçbir zaman	140	56,0
Nadiren	42	16,8
Ara sıra	37	14,8
Sık sık	11	4,4
Her zaman	20	8,0
Toplam	250	100,0

Okula geliş-gidişte ve okul çevresinde, yeterince polis veya güvenlik görevlisi var mıdır? Sorusuna velilerin, %56'sı hiçbir zaman, %16,8'i nadiren, %14,8'i ara sıra, %8'i her zaman, %4,4' sık sık cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %72,8'i okullara geliş ve gidişte yeteri kadar güvenlik görevlisinin olmadığı görüşünü belirtmişlerdir.

Tablo 19 Sınıflar, kışın rahat ısınıyor mu?

Düzeyler	f	%
Hiçbir zaman	17	6,8
Nadiren	30	12,0
Ara sıra	52	20,8
Sık sık	32	12,8
Her zaman	119	47,6
Toplam	250	100,0

Sınıflar, kışın rahat ısınıyor mu? Sorusuna velilerin, %47,6'sı her zaman, %20,8'i ara sıra, %12,8'i sık sık, %12'si nadiren, %6,8'i hiçbir zaman cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin % 60,4' sınıfların yeteri kadar ısındığını belirtmişlerdir.

Tablo 20 Öğrenci sayısı, ideal öğrenci sayısı olan 25-30 öğrenci sayısına uygun mudur?

Düzeyley	f	%
Hiçbir zaman	10	4,0
Nadiren	23	9,2
Ara sıra	16	6,4
Sık sık	38	15,2
Her zaman	163	65,2
Toplam	250	100,0

Öğrenci sayısı, ideal öğrenci sayısı olan 25-30 öğrenci sayısına uygun mudur? Sorusuna velilerin, %65,2'si her zaman, %15,2'si sık sık, %9,2'si nadiren, %6,4'ü ara sıra, %4'ü hiçbir zaman cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin % 80,4'ü sınıfların ideal öğrenci sayısında olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 21 Öğrenciler laboratuvar araç ve gereçlerinden iyi yararlanıyorlar mı?

Düzeyley	f	%
Hiçbir zaman	17	6,8
Nadiren	32	12,8
Ara sıra	40	16,0
Sık sık	32	12,8
Her zaman	129	51,6
Toplam	250	100,0

Öğrenciler laboratuvar araç ve gereçlerinden iyi yararlanıyorlar mı? Sorusuna velilerin, %51,6'sı her zaman, %16'sı ara sıra, %12,8'i nadiren ve sık sık, %6,8'i hiçbir zaman cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %64,4'ü çocukların laboratuvar araç ve gereçlerinden yeteri kadar yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 22 Öğrencinizin bulunduğu ortaokulun sınıfları, tuvaletleri, salonları, kantin, laboratuvar, okul bahçesi vb. yerleri yeterli mi?

Düzeyley	f	%
Hiçbir zaman	25	10,0
Nadiren	30	12,0
Ara sıra	23	9,2
Sık sık	35	14,0
Her zaman	137	54,8
Toplam	250	100,0

Öğrencinizin bulunduğu ortaokulun sınıfları, tuvaletleri, salonları, kantin, laboratuvar, okul bahçesi vb. yerleri yeterli mi? Sorusuna velilerin, %54,8'i her zaman, %14', sık sık, %12'si nadiren, %10'u hiçbir zaman, %9,2'si ara sıra cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %68,8'i okulların sınıfları, tuvaletleri, salonları, kantin, laboratuvar, okul bahçesi vb. alanlarının yeterli olduğu görüşündedirler.

Tablo 23 Verilen ödevlerin, öğrencilerde araştırma ruhu kazandırdığına inanıyor musunuz?

Düzeyley	f	%
Hiçbir zaman	19	7,6
Nadiren	17	6,8
Ara sıra	35	14,0
Sık sık	47	18,8
Her zaman	132	52,8
Toplam	250	100,0

Verilen ödevlerin, öğrencilerde araştırma ruhu kazandırdığına inanıyor musunuz? Sorusuna velilerin, %52,8'i her zaman, %18,8'i sık sık, %14'ü ara sıra, %7,6'sı hiçbir zaman, %6,8'i nadiren cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %71,6'sı verilen ödevlerin, öğrencilerde araştırma ruhu kazandırdığını belirtmişlerdir. .

Tablo 24 Okulunuzda, öğretmen-öğrenci-veli işbirliği yeterli midir?

Düzeyler	f	%
Hiçbir zaman	17	6,8
Nadiren	20	8,0
Ara sıra	32	12,8
Sık sık	60	24,0
Her zaman	121	48,4
Toplam	250	100,0

Okulunuzda, öğretmen-öğrenci-veli işbirliği yeterli midir? Sorusuna velilerin, %48,4'ü her zaman, %24'ü sık sık, %12,8'i ara sıra, %8'i nadiren, %6,8' hiçbir zaman cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin % 72,4'ü okullarda, öğretmen-öğrenci-veli işbirliğinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 25 Okul idaresinden, çocuğunuz hakkında almak istediğiniz bilgileri rahat alabiliyor musunuz?

Düzeyler	f	%
Hiçbir zaman	13	5,2
Nadiren	13	5,2
Ara sıra	15	6,0
Sık sık	36	14,4
Her zaman	173	69,2
Toplam	250	100,0

Okul idaresinden, çocuğunuz hakkında almak istediğiniz bilgileri rahat alabiliyor musunuz? Sorusuna velilerin, %69,2'si her zaman, %14,4'ü sık sık, %6'sı ara sıra, %5,2'si nadiren ve hiçbir zaman cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %83,6'sı okul idaresinden, çocukları hakkında istedikleri bilgileri rahatça alabildiklerini belirtmişlerdir.

4.2. TARTIŞMA

Bu bölümde doğrudan ya da dolaylı yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

Berber (1990) sosyo-ekonomik faktörlerin ve ana-baba tutumlarının okul başarısına etkisi konulu araştırmasında; cinsiyet, ana-baba tutumları, öğrencinin yaşı, ana-baba mesleği, annenin eğitim seviyesi, ailedeki birey sayısı, ailenin gelir seviyesi ve öğrencilerin okurken kaldığı yerin başarıya etkisi olduğu ancak köy doğumlu ya da şehir doğumlu olmanın başarı puanını etkilemediğini ileri sürmektedir.

Crandal tarafından yapılan bir araştırmada ise, problem çözme durumunda çocukların aileleri ile ilişkileri incelenmiştir. Problem çözmeye başarılı olan çocukların ailelerinin, çocuklarının başarılı olmasında standartlarının ve beklentilerinin yüksek olduğu, çocukların başarısıyla ilgilendikleri ve karar vermede onlara cesaret verdikleri izlenmiştir. Bunun tersine, başarısız çocukların ailelerinin azarladıkları ve kararları kendilerinin verdikleri görülmüştür.

Biber'in (2003) yaptığı bir araştırmaya göre, alt sosyo- ekonomik düzey aileler öğrenci aracılığıyla iletişim kurmakta ve genellikle de iletişimden çekinmektedirler. Ziyaret sıklıkları düzensiz, süre ve yer belirsizdir. Üst sosyo- ekonomik düzey aileler ise telefon ve öğrenci aracılığı ile iletişim kurmaktadır. Bu aileler okul dışında da karşılıklı ev ziyaretlerinde bulunmaktadır. Araştırmaya katılan bütün aileler ve öğretmenler okul ziyaretinin iletişimi geliştirdiğini düşünmektedir. Ayrıca, Demirebulak (2000) öğrenci veli öğretmen arasındaki olumlu iletişimin sağlıklı ve işlevsel okul aile toplantıları ile sağlanabileceğini, ancak bulguların bu iletişimin sağlıklı ve işlevsel olmadığını gösterdiğini belirtmektedir.

Araştırmalar olumlu bir eğitim geçmişine sahip olan anne-babaların çocuklarının gittikleri okula karşı daha olumlu tutum sergilediklerini ve çocuklarının okul içi eğitim faaliyetlerine daha gönüllü katıldıklarını göstermektedir. Bu durum, dolaylı olarak, bir yandan eğitim seviyeleri yüksek olan velilerin çocuklarının eğitimleri ile eğitim seviyesi düşük velilerden daha çok ilgilenmelerine, diğer yandan da çocuklarının eğitime olumlu katkıda bulunabileceklerini düşünmelerine yol açmaktadır. Buna benzer olarak, yapılan araştırmalarda da velilerin çocuklarının eğitimi ile ilgilenme sıklıklarının eğitim seviyelerine paralel olarak arttığı, buna karşılık bu etkileşimin çocuk sayısı arttıkça azaldığı görülmüştür. Aynı araştırmada, velilerin okul memnuniyeti ile eğitim ve gelir düzeyleri arasında ters orantı, okul memnuniyeti ile çocuk sayısı arasında ise doğru orantı olduğu gözlenmiştir (İpek, 2011: 72).

Genç (2005) okul aile işbirliği ile ilgili görüşleri aldığı araştırmasında, öğretmen ve veli görüşmelerinin sağlıklı bir şekilde yürütüldüğünü, velilerin toplantılara katılımlarının yüksek olduğunu belirtmektedir. Ek olarak, Kolay (2004), okul aile ve çevre işbirliği ile başarı, katılım, güdülenme, kendine güven gibi olumlu davranışların sağlandığını ileri sürmektedir.

Üstün, Akman ve Etikan (2004), farklı sosyo -ekonomik düzeydeki çocukların bilişsel gelişimlerini değerlendirdikleri araştırmalarında, özellikle alt ve orta sosyo ekonomik düzeydeki çocukların ihtiyaç ve gereksinimlerine uygun eğitim programlarının düzenlenmesi gerektiğini ve sosyo ekonomik düzeyden kaynaklanan dezavantajlı durumların okul öncesi eğitim giderilebileceğini, anne- baba eğitim merkezli programların desteklenmesi gerektiğini belirtmektedirler. Öğrencinin okuduğunu anlama başarısında okul-aile işbirliğinin etkili olduğu savunulmaktadır (Çelenk, 2003).

Çayırılı (1998), okul aile ilişkisi ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerini aldığı çalışmasında, her iki grupta okul aile iş birliğinin önemli oluşu konusunda görüş birliği içinde olduklarını belirtmektedir. Ek olarak, Şimşek ve Tanaydın (2002)'a göre, ilköğretimde veli katılımı konulu araştırmalarında, öğrencileri, sınıf öğretmenleri- veli ve psikolojik danışmanlar arasındaki üçgenin ortasına yerleştirmek gerektiğini bu şekilde hedeflerin başarılabacağı vurgulanmaktadır. Eğitim sürecine aktif olarak katılan ailelerin çocuklarının katılmayanlara göre daha yüksek notlar aldıkları, davranışlarının daha olumlu olduğu, okula daha düzenli devam ettikleri tespit edilmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Eğitim kurumları, türlü beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre düzenli bir biçimde öğretildiği ve kazandırıldığı yerlerdir.

Eğitim kurumlarının temel görevi ise, yeni davranışlar edinmede yüksek bir verime ulaşmanın kaçınılmaz olduğu günümüz toplumlarında, kişinin bu davranışları kazanması rastlantılara bırakılamaz. Kişilere, bu yeni görevlerin uzman kişilerle ve verimli bir şekilde kazandırılması gerekir. Bu görevi yerine getirme yükümlülüğü ise toplumsal bir kurum olarak eğitim kurumlarına verilmiştir (Türkoğlu, 2008: 13).

Eğitim sürecinin temeli öğrenmeye dayanır. Öğrenme süreci çocuğun doğumuyla birlikte ailede başlar, planlı ve programlı bir kurum olan okul ile devam eder. Bu nedenle okulun geliştirilmesi ve tüm ilgililerin eğitim sürecine katılması gerekir (Gökçe, 2000; 205).

Ailenin ve okulun beklediği, çağdaş ve ekonomik toplumun gerektirdiği duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, araştırmacı, meraklı, girişimci, kendi kendine karar verebilen, kendi haklarına ve başkalarının haklarına saygılı, yeteneklerini kullanma becerisine sahip ve öz denetim geliştirebilen çocukları yetiştirebilmek ancak okul ve ailenin işbirliği ile mümkün olacaktır (Atabey ve Tezel Şahin, 2011: 795).

Yapılan anketlerde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Araştırmaya katılan velilerin %71,2'si erkek, %28,8'i ise bayan velilerdir. Erkek velilerin katılımı daha fazladır.
2. Araştırmaya katılan velilerin çocuklarının %33,6'sı 7. sınıfta, %25,6'sı 6.sınıfta, %20,8' i 8. sınıfta, %20'si de 5.sınıfta okumaktadır. En fazla %33,6 ile 7. sınıfta, en az %20,0 ile 5. sınıfta okuyan öğrencilerin velileri araştırmaya katılmıştır.
3. Araştırmaya katılan velilerin mesleklerine bakıldığında en çok %30 ile işçi meslek grubudur.%20,4 ile esnaf ve diğer meslek grupları(şoför,seyyar satıcı,çiftçi,ev hanımı) , %6,8'ini öğretmenler, %2 'sini polisler, %20.4 'nü işsizler oluşturmaktadır.
4. Araştırmaya katılan velilerin %44,4'ü0-500 TL arasında geliri olan velilerdir.%21,2' si 500-1000 TL arası geliri olan veliler, %14,4'ü 2000 ve üstü geliri olan veliler,% 12'si 1000-1500TL arası geliri olan velilerdir. En az sayıdaki veliler ise %8 ile 1500-2000 TL arası gelir grubundaki velilerdir. Velilerin %65,6'sı 0-1000TL geliri olan velilerdir. Bölgedeki hayat şartları asgari geçim şartlarının altındadır.
5. Araştırmaya göre; evde çalışan kişiler değişkeni açısından bakıldığında velilerden en çoğu %78.8 ile bir kişi(baba) çalışmaktadır. En az ise %3,2 ile anne-baba- çocuk birlikte çalışanlardır (bunlar bölgenin coğrafik yapısına göre tarım işçisi olabilir).
6. Araştırmada görüldüğü gibi araştırmaya katılan velilerin %70,8'i ev sahibidir. Velilerin% 29,2'si ise kiracıdır.
7. Araştırmaya göre, evdeki oda sayısı incelendiğinde velilerin en çoğu %52,8 ile 3 odalı evlerde otururken en azı %0.4 ile 1 odalı evlerde oturmaktadır.
8. Araştırmaya katılan velilerin, ailedeki çocuk sayısı incelendiğinde en çoğu%32,0 ile üç (3) çocuklu, en azı ise %4,4 ile bir (1) çocuk sahibi ailelerdir.
9. Araştırmaya katılan velilerin, %75,2'si tek katlı müstakil evlerde, %15,6'si apartmanda, %9,2'si de gecekondu tipi evlerde oturmaktadır.
10. Araştırmada görüldüğü gibi velilerin, %39,6'sı ilkokul , %28,8'i ortaokul, %20,4'ü lise, %4,8'i yüksek okul, %6,4'ü fakülteden mezun olmuşlardır. Velilerin 68.4'ü ilköğretim mezunlarıdır.
11. Bir veli olarak okula gittiğinizde, kendinizi rahat bir ortamda hisseder misiniz? Sorusuna velilerin %56,4'ü her zaman, %23,6 sı ara sıra, %9,2 si nadiren, %7,2 si sık sık, %3,6 sı ise hiçbir zaman cevabı vermişlerdir.
Ankete göre, velilerin %63,6'sı okullara gittiklerinde kendilerini rahat bir ortamda hissettiklerini belirtmişlerdir.
12. Okulunuzda iletişimin, yeterli olarak sağlandığına inanıyor musunuz? Sorusuna velilerin,%39,2 si her zaman, %23,2' si ara sıra, %15,2 si sık sık, %12,8'i nadiren, %9,6

'sı hiçbir zaman cevap vermiştir. Ankete göre, okullarda iletişimin %54,4 oranda sağlandığı görülmüştür.

13. Okulunuzda yapılan rehberlik çalışmaları yeterli midir? Sorusuna velilerin, %44'ü her zaman, %16,8'i sık sık, %16,4'ü ara sıra, %16'sı nadiren, %6,8'i hiçbir zaman cevabı vermiştir. Ankete göre, veliler okullarda yapılan rehberlik çalışmalarını %60,8 oranında yeterli gördüklerini belirtmişlerdir.
14. Öğrencilere verilen derslerin, öğrencileri yeterince hayata hazırlayabileceği kanısında mısınız? Sorusuna velilerin, %54'ü her zaman, %15,6'sı ara sıra, %11,2 si sık sık ve hiçbir zaman, %8'i nadiren cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %65,2'si derslerin öğrencileri hayata hazırlayabileceği konusunda olumlu cevap vermişlerdir.
15. Okulun bulunduğu çevreyle ilgili sorunları var mıdır? Sorusuna velilerin, %40'ı hiçbir zaman, %19,6'sı ara sıra, %16'sı nadiren, %15,6'sı her zaman, %8,8'i sık sık cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %56'sı okulun, çevreyle ilgili sorunlarının bulunmadığını belirtmişleridir.
16. Okuldaki sosyal etkinlikler(gezi düzenleme, gece düzenleme, kermes, toplu eğlenceler) yeterli midir? Sorusuna velilerin, %26'sı hiçbir zaman, %24'ü nadiren ve her zaman, %17,2'si ara sıra, %8,8'isık sık cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %58,6'sı okulların sosyal etkinlik (gezi düzenleme, gece düzenleme, kermes, toplu eğlenceler) yönünden yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.
Bunun sebebi, sadece okul-öğretmen-veli diyalogunda eksiklikler olması ve bölge şartlarının ekonomik olarak yetersiz kalmasıdır.
17. Okulda verilen kursların, piyasadaki özel kurslar kadar yeterli olduğuna inanıyor musunuz ? sorusuna velilerin, %32'si her zaman, %18,8'i hiçbir zaman, %18'i sık sık, %15,6'sı nadiren ve ara sıra cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %50'si okullarda verilen kursların piyasadaki özel kurslar kadar yeterli olduğu görüşündedirler. Bana göre okulda verilen kurslar diğer kurslara göre yetersiz kalmaktadır. Nedeni ise, okul kurslarının Halk Eğitim Merkezi aracılığıyla açılması ve sınavlara iki ay kala gibi bir kısa sürede gerçekleştirilmeye çalışılmasıdır.
18. Okula geliş-gidişte ve okul çevresinde, yeterince polis veya güvenlik görevlisi var mıdır? Sorusuna velilerin, %56'sı hiçbir zaman, %16,8'i nadiren, %14,8'i ara sıra, %8'i her zaman, %4,4'ü sık sık cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %72,8'i okullara geliş ve gidişte yeteri kadar güvenlik görevlisinin olmadığı görüşünü belirtmişlerdir. Bölgenin fiziki, sosyal ve ekonomik olarak küçük bir yerleşim yeri oluşu, yeteri kadar emniyet görevlisinin olmayışı, okulların ekonomik olarak özel güvenlik görevlisi çalıştırma gücünün olmayışından dolayı bu sorun belirtilmiştir.

19. Sınıflar, kışın rahat ısınıyor mu? Sorusuna velilerin, %47,6'sı her zaman, %20,8'i ara sıra, %12,8'i sık sık, %12'si nadiren, %6,8'i hiçbir zaman cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin % 60,4'ü sınıfların yeteri kadar ısındığını belirtmişlerdir.
20. Öğrenci sayısı, ideal öğrenci sayısı olan 25-30 öğrenci sayısına uygun mudur? Sorusuna velilerin, %65,2'si her zaman, %15,2'si sık sık, %9,2'si nadiren, %6,4'ü ara sıra, %4'ü hiçbir zaman cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin % 80,4'ü sınıfların ideal öğrenci sayısında olduğunu belirtmişlerdir.
21. Öğrenciler laboratuvar araç ve gereçlerinden iyi yararlanıyorlar mı? Sorusuna velilerin, %51,6'sı her zaman, %16'sı ara sıra, %12,8'i nadiren ve sık sık, %6,8'i hiçbir zaman cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %64,4'ü çocukların laboratuvar araç ve gereçlerinden yeteri kadar yararlandıklarını belirtmişlerdir.
22. Öğrencinizin bulunduğu ortaokulun sınıfları, tuvaletleri, salonları, kantin, laboratuvar, okul bahçesi vb. yerleri yeterli mi? Sorusuna velilerin, %54,8'i her zaman, %14', sık sık, %12'si nadiren, %10'u hiçbir zaman, %9,2'si ara sıra cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %68,8'i okulların sınıfları, tuvaletleri, salonları, kantin, laboratuvar, okul bahçesi vb. alanlarının yeterli olduğu görüşündedirler.
23. Verilen ödevlerin, öğrencilerde araştırma ruhu kazandırdığına inanıyor musunuz? Sorusuna velilerin, %52,8'i her zaman, %18,8'i sık sık, %14'ü ara sıra, %7,6'sı hiçbir zaman, %6,8'i nadiren cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %71,6'sı verilen ödevlerin, öğrencilerde araştırma ruhu kazandırdığını belirtmişlerdir.
24. Okulunuzda, öğretmen-öğrenci-veli işbirliği yeterli midir? Sorusuna velilerin, %48,4'ü her zaman, %24'ü sık sık, %12,8'i ara sıra, %8'i nadiren, %6,8' hiçbir zaman cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin % 72,4'ü okullarda, öğretmen-öğrenci-veli işbirliğinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir.
25. Okul idaresinden, çocuğunuz hakkında almak istediğiniz bilgileri rahat alabiliyor musunuz? Sorusuna velilerin, %69,2'si her zaman, %14,4'ü sık sık, %6'sı ara sıra, %5,2'si nadiren ve hiçbir zaman cevabı vermişlerdir. Ankete göre, velilerin %83,6'sı okul idaresinden, çocukları hakkında istedikleri bilgileri rahatça alabildiklerini belirtmişlerdir.

Okul idaresi velilerle ilgilenmede tüm sınıflara eşit davranmalıdır. Bu araştırma türleri değişik zamanlarda yenilenmelidir, çünkü yaşam şartları sürekli yenilenmektedir.

Veliler okuldaki rehber öğretmenlerle daha sık görüşmelidir. Ayrıca sınıf öğretmeni ile sık sık bir araya gelmesi, öğrenci başarısını artıracaktır. Çocuğun bir problemi olduğunda, veli bu durumu rehber öğretmeni ile paylaşmaya yönlendirmelidir.

Her anne-baba çocuğunun başarılı olması için elinden geleni yapar ve iyi bir eğitimin çocuğunu başarılı kılacağını umar.

Peki, anne-baba çocuğun başarılı olmasında nasıl daha etkin bir rol oynayabilir?

ANNE BABAYA ÖNERİLER

Öncelikli olarak: Anne-baba, çocuklarının kendi modelleri olmadığı gibi, kardeşlerinden ve arkadaşlarından farklı, bağımsız, kendine özgü zeka ve kişilik özellikleri olan bir birey olduğu gerçeğinden hareket etmelidirler.

Başarıda önemli bir faktör çok çalışmak değil, etkili ve verimli çalışmaktır. Bu nedenle çocuğa zamanı iyi kullanması ve yönetebilmesini öğretin. Programını öyle yapın ki ders çalışmanın yanı sıra bir spor ya da müzik etkinliğine zamanı kalsın. Burada önemli olan çocuğun derse ve ders dışı faaliyetlere yeterince, uygun bir şekilde zaman ayırabilmesidir.

Anne baba şunu akıldan çıkarmamalıdır : “başarısızlık” diye bir şey yoktur. Yalnızca “öğrenilecek dersler” vardır. Büyüme, bir bilgi kazanma, deneme-yanılma, cesaret gerektiren deneyimler sürecidir. Başarısızlıkla sonuçlanan girişimler de, o son başarıyı getiren hamle kadar değerli ve katkılıdır. Bu nedenle çocuğunuzu baskılarla kıyaslamayın. Rekabeti, çocuğun kendi potansiyelinin tavanında performans göstermesini sürdürmenin bir yolu olarak görün. Çocuğun başarısı elinden gelenin en iyisini yapmaktan kaynaklanmaktadır.

Çocuğunuzu iyi tanıyarak “beklenti düzeyinizi” gerçekçi kılabilirsiniz. Aksi takdirde sizin hayal gücünüze, kapasitesini bilmediğiniz çocuğunuzu sıdırmaya çalışmanız, kimseye yarar sağlamaz. Ebeveynin “yüksek beklentisi” çocuğun cesaretini kırar, ebeveyni hayal kırıklığına uğratma telaşı ise, çocukta başarısızlık kaygısına neden olabilir.

Çocuklarımızı okulun yanı sıra aile içinde eğitmeli ve bu konuda büyük özen göstermeliyiz. Çocuğun eğitimi öncelikle evde başlar. Anne ve babalara bu konuda büyük görevler düşmektedir. Aile içindeki mutluluk ve huzur çocuğun başarısında en önemli faktördür. Yapılan araştırmalarda başarılı olan çocukların, sevgi ve saygı içinde bir aile hayatları olduğu tespit edilmiştir. Anne ve baba arasındaki iyi ilişkiler çocuğun başarısını etkilemektedir. Anne ve babalar çocukların yanında birbirleriyle konuşmalarına dikkat etmelidir. Çocukların aldıkları örnek bireyler öncelikle anne ve babadır. Bu noktada çocuklarımızın eğitileceği en önemli okul evimiz olmaktadır. Her ev bir okul olmalı ve her anne baba öğretmen olmalıdır. Ancak bu şekilde çocuklarının, istediği gibi yetişmesi için önemli adımlar atmış olurlar (Oğuz, 2008: 28).

ÖĞRETMENE ÖNERİLER

Öğrencilerinizi ayrı ayrı tanıyarak, onlara farklı sosyal, ekonomik ve kültürel dünyalardan gelen, farklı potansiyele sahip bağımsız bireyler olarak kabul ediniz. Değerlendirmenizi bu ölçüye göre yaptığınız takdirde “kıyaslama” yanılığına düşmezsiniz.

Öğrencilerinize yönelttiğiniz “beklenti düzeylerinizin” farklı olmamasına, çeşitli etkenlere bağlı olarak onlara değişik yaklaşımda bulunmamaya özen gösteriniz. Şunu biliniz ki sözlü olmasa da beden dilinizle tüm davranışlarınız öğrencilerinizin tamamı tarafından dikkatle izlenmekte ve değerlendirilmektedir.

Başarısız öğrenciyi, sınıf içinde aşağılamak ve dışlamak onu hiçbir şekilde başarıya yöneltmez. Tam tersine “başarısızlık kaygısı” nın pekişmesini sağlar.

EĞİTİM VE ÖĞRETİMİ GELİŞTİRMEK İÇİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Yıllık ders planlarının (ders planları da dahil edilebilir) öğrenci merkezli eğitim sisteminde ders yılının ilk haftası içinde konu, amaç ve davranışlara göre yönlendirme ile öğrencilerle birlikte yapılması.

Ders programı hazırlanırken öğrencilerin hayata kolayca transferinin sağlanacağı ünite ve konuların hazırlanması.

Öğrencilerin beslenme, sağlık, ekonomik, sosyal ve psikolojik durumlarının denetlenerek iyileştirme için gerekli önlemlerin alınması.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin ana sınıfından başlaması ve rehber öğretmenlerin eğitimlerinin bu seviyeden uygulanmaya başlanması, branşlaştırılması.

EKLER

Değerli Veliler

Bu ölçek "Anne ve Babaların Eğitim Sürecinden Beklentileri" bağlamında yürütülen bilimsel bir araştırma ile ilgilidir. Ölçek sonuçları, bu konudaki tutumları belirlemek amacıyla kullanılacaktır. Bu ölçekte 25 adet ifade bulunmaktadır. Her bir ifadeyi okuduktan sonra, düşüncenizi size verilen liste üzerinde, ayrılan yere işaretleyiniz. Lütfen işaretsiz ifade bırakmayınız. Size verilen tutum listesi üzerine ADINIZI **YAZMAYINIZ**, kimliğinizi belli edecek herhangi bir işaret koymayınız.

BÖLÜM-1 : KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz: Erkek Kadın
2. Çocuğunuzun okuduğu sınıf: 5. sınıf 6. sınıf 7. sınıf 8.Sınıf
3. Mesleğiniz: Öğretmen İşçi Esnaf Polis İşsiz
 Başka (Lütfen yazınız).....
4. Gelir Durumunuz: 0-500 500-1000 1000-1500 1500-2000 2000 ve üzeri
5. Evde Çalışan Kişi Sayısı : Anne-Baba Baba Anne Anne-Baba- Çocuklar Çalışan yok
6. Bulduğunuz Ev; Kendimizin Kira
7. Bulduğunuz Evde Kaç Oda Vardır? 1 2 3 4 4 ve üzeri
8. Evinizde Kaç Çocuk Var? 1 2 3 4 4 ve üzeri
9. Bulduğunuz Ev Hangi Tiptedir? Apartman Gecekondu Müstakil Ev
- 10.Öğrenim Durumunuz: İlkokul Ortaokul Lise Yüksek Okul Fakülte Diğer

ANKET FORMU

Aşağıda ortaokullarının amaçları ile ilgili bazı yargı cümleleri yer almaktadır. Yargı cümlelerine katılma derecenizi ilgili yerlere işaretleyiniz.	Her Zaman	Sık Sık	Ara Sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman
1) Bir veli olarak okula gittiğinizde, kendinizi rahat bir ortamda hissediyor musunuz?					
2) Okulunuzda iletişimin, yeterli olarak sağlandığına inanıyor musunuz?					
3) Okulunuzda yapılan rehberlik çalışmaları yeterli midir?					
4) Öğrencilere verilen derslerin, öğrencileri yeterince hayata hazırlayabileceği konusunda mısınız?					
5) Okulun bulunduğu çevreyle ilgili sorunları var mıdır?					
6) Okuldaki sosyal etkinlikler(gezi düzenleme, gece düzenleme, kermes, toplu eğlenceler) yeterli midir?					
7) Okulda verilen kursların, piyasadaki özel kurslar kadar yeterli olduğuna inanıyor musunuz?					
8) Okula geliş-gidişte ve okul çevresinde, yeterince polis veya güvenlik görevlisi var mıdır?					
9) Sınıflar, kışın rahat ısınıyor mu?					
10) Öğrenci sayısı, ideal öğrenci sayısı olan 25-30 öğrenci sayısına uygun mudur?					
11) Öğrenciler laboratuvar araç ve gereçlerinden iyi yararlanıyorlar mı?					
12) Öğrencinizin bulunduğu ortaokulunun sınıfları, tuvaletleri, salonları, kantin, laboratuvar, okul bahçesi					
13) Verilen ödevlerin, öğrencilerde araştırma ruhu kazandırdığına inanıyor musunuz?					
14) Okulunuzda, öğretmen-öğrenci-veli işbirliği yeterli midir?					
15) Okul idaresinden, çocuğunuz hakkında almak istediğiniz bilgileri rahat alabiliyor musunuz?					

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 34659092/605.01/1603256

03/07/2013

Konu: Araştırma İzin Talebi

ERABAN.....KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yüksek lisans programı öğrencisi Orhan DURMUŞ' un "Ortaokul Kademesindeki Öğrenci Velilerinin Eğitim Sürecinden Beklentileri" konulu tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla, İlimiz genelindeki ortaokullarda (resmi/özel) velilere yönelik anket uygulamak isteğinin uygun görüldüğüne ilişkin 01/07/2013 tarih ve 605.01/1581383 sayılı Valilik Oluru ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mürsel KÖSE
Vali a.
Müdür Yardımcısı

K.NO:4097

EKLER :

- 1-Valilik Oluru (1 Adet)
- 2-Değerlendirme Formu (1 Adet)
- 3-Anket (1 Sayfa)

Milli Eğitim Müdürlüğüne
05.07.2013
Kaymakam v.

Dağıtım :

9 İlçe MEM

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3216-ccad-3253-b2f4-ad6b kodu ile yapılabilir.

Yeni Valilik Binası 3. Kat Büyükşehir/GAZİANTEP
Elektronik Ağ: www.gaziantep.meb.gov.tr
e-posta: gaziantepmem@meb.gov.tr

Şb.Md.M.Şakir ULUDAĞ-Strateji Geliştirme Şefi M.KÖK
Tel: (0342) 231 10 58.-4330
Faks:(0342)232 24 10

KAYNAKÇA

- Argon, T ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 81.
- Arslan, S. (2008). *Ailenin İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Okul Başarısı Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışması. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 122-124-126.
- Atabey, D. ve Tezel Şahin, F. (2011). Aile Öğretmen İletişim ve İşbirliği Ölçeği. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (3), 794-795.
- Ataç, F. (2001). *Öğretmenler İçin Öğrenci Psikolojisi “Önce Ruhsal Eğitim”* (3. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Aydoğmuş, K., Baltaş, A., Baltaş, Z., Davaslıgil, Ü., Güngörmüş, O., Konuk, E., ... Yavuzer, H. (1998). *Ana Baba Okulu* (7. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Balkar, B. (2009). Okul-Aile İşbirliği Sürecine İlişkin Veli ve Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (36), 106.
- Başar, H. (1999). *Sınıf Yönetimi*. Öğretmen Kitap Dizisi. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Bayındır, B. (2007). *Okul- Aile İletişiminde Ev Ziyareti*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Beydoğan, Ö. (2006). Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına Yönelik Modeller ve Yaklaşımlar. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 76.
- Billar, K. (1997). “Sosyal Felsefeci Olarak 21. Yüzyılın Öğretmenleri. Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı (ss. 51). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Buyruk, M. (2009). *Ailenin Sosyo Ekonomik Yapısının Meslek Lisesi Öğrencilerinin Gelecek Beklentisine Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Calderhead, J. (1997). Öğretmenlerin Uzmanlığının Tanınması ve Geliştirilebilmesi. Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı(ss. 21). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Cüceloğlu, D. (2009). *Yeniden İnsan İnsana* (40. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Çoraklı, S., Çeker, A., Hızal, D., Işık, H., Sorgun, H., Esendemir, Ş. ve Güleç, M. (2008). *Aile İçi İletişim* (2. Baskı). İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A. Ş. Yayınları.
- Çulha, S. (2008), *Genel Orta Öğretim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerin Bakış Açısından Örgüt İçi İletişim Sürecinde Yaşadıkları Sorunların ve Bu Sorunlarla Başa Çıkma Yollarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Debgici, A. (2010). *Anne Baba ve Çocuk Eğitimi Çocukla Çocuk Ol*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (1999). *Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. (2006). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dönmez, H. (2006). *İlköğretim Kademesindeki Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri İle İlgili Görüşleri*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Erçetin, S. ve Özdemir, M. Ç. (2004). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd.
- Erdoğan, İ. (2000). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2006). *99 Sayfada Verimli Ders Çalışma*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ergin, A. ve Birol, C. (2005). *Eğitimde İletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erkal, M. (1995). *Sosyoloji (Toplum Bilimi)*. İstanbul: Der Yayınları.
- Erkek, M. (2007). *Ailenin ve Aile Ortamının Öğrencinin Başarısı Üzerindeki Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Projesi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Ertuğrul, H. (1999). *Öğretmenin Başarı Kılavuzu*. İstanbul: Nesil Yayıncılık.
- Fındıkçı, İ. (2004). *Yaşadıkça Eğitim*. İstanbul: Hayat Yayınları
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 204-205.
- Gürses, Y. (2006), *Eğitim Örgütlerinde Yöneticilerin Etkili İletişim Kurma Becerilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma*.Yüksek Lisans Tezi,Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Hedgos, P. (1997). *Kişiliğimizi Tanımamızın Yolları*. (2. Baskı) (B. Büyükkal, Çev.). İstanbul: Rota Yayınları
- Henderson, A. T. (1987). *The Evidence Continues To Grow: Parent Involvement Improves*

Student Achievement Colombia. Md National Committee For Citizens In Education.

<http://www.ogretmenhatti.com/index.php?s=makale&aid=12> Adresinden 25.01.2013 Tarihinde Ulaşılmıştır.

Homby, G. (2000). *Improving Parental Involvement*. Continuum, London-New York.
[Http://www.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=L4xGCJPbImAC@oi=fnd&pg=PR5&dq=improving+parental+involvementots&=IDSxTKY1Q&sig=yYNx3GtYoOynYgOsbxOF7AFB6&redir_hsc=y#](http://www.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=L4xGCJPbImAC@oi=fnd&pg=PR5&dq=improving+parental+involvementots&=IDSxTKY1Q&sig=yYNx3GtYoOynYgOsbxOF7AFB6&redir_hsc=y#) Adresinden 27.03.2013 Tarihinde Ulaşılmıştır.

İdil, Z. (2009). *İlköğretim I. Kademe Düzeyinde 4. ve 5. Sınıflarda Öğretmenlerin Sınıf İçi Etkili İletişiminin Öğrenci Davranışı Üzerindeki Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.

İpek, C. (2011). *Velilerin Okul Tutumu ve Eğitime Katılım Düzeyleri ile Aileye Bağlı Bazı Faktörlerin İlköğretim Öğrencilerinin Seviye Belirleme Sınavları (SBS) Üzerindeki Etkisi*. *Rize Üniversitesi Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1 (2), 71-72.

Karaman, F. (2007). *2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Uygulamalarında Okul-Aile İşbirliği Düzeyi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Karther, D.E. and Lowden, F.Y. (1997). *Fostering Effective Parent Involvement*. Contemporary Education

Kay, O. (2007). *Yeni 2005 İlköğretim Matematik Öğretim Programının Veli Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.

Kaypakoğlu, S. (2010). *Kişilerarası İletişim Cinsiyet Farklılıkları Güç ve Çatışma*. İstanbul: Derin Yayınları.

Kılıççı, Y. (2000). *Okulda Ruh Sağlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Kıncal, R. (2009). *Eğitim Bilimine Giriş* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kıranşal, N. (2007). *İlköğretim Okullarında Okul Ve Aile Arasındaki Etkileşim Hangi Düzeyde Gerçekleşmektedir (Kars İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Kars.

Kocaman, A. (2009). *Ailenin Sosyo Kültürel Ve Sosyo Ekonomik Durumunun Öğrencinin Okul Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Loughran, S.B. (2008). *The Importance Of Teacher/Parent Partnerships: Preparing Pre- Service And In-Service Teachers* *Journal Of College Teaching & Learning* 5 (8), 35.

Oğuz, O. (2008). *Öğretmen Aile İşbirliğinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

- Okday, A. (1995). *Çocuk ve Okul*. İstanbul: Seha Neşriyat Ve Ticaret A. Ş. Yayınları.
- Özbaş, M. ve Badavan, Y. (2009). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okul-Aile İlişkileri Konusunda Yapmaları Gereken ve Yapmakta Oldukları İşler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34 (154), 71.
- Özen, Ş. (2008). *Okul Öncesi Eğitim Ve Aile: Anne Ve Babaların Okul Öncesi Eğitimden Beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Kars.
- Özsoy, O. (2004). *Etkin Eğitim* (3. Baskı). İstanbul: Hayat Yayınları.
- Özüdoğru, Ş. (2005). *Eğitimci Gözüyle Çocuk Eğitimi*. Konya: Memleket İletişim A.Ş.
- Şahin, F. ve Ünver, N. (2005). Okul Öncesi Eğitim Programlarına Aile Katılımı. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 3 (1), 23.
- Şah Taban, H. (2010). *İlköğretim Okulu I. Kademe Öğrenci Velilerinin Okul ve Çocuklarına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Şıraman, K. ve Ürgüplü, F. (2006). *Etkili Öğretmenlik Eğitiminin İletişim Becerilerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tebliğler Dergisi. (2005). Okul Aile Birliği Yönetmeliği. *Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi*, Ankara, 68.
- Türkoğlu, Ö. (2008). *Ailenin Eğitim Ve Gelir Düzeyinin Öğrencinin Derse Olan Tutumuna Ve Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Uyan Semerci, P., Müderrisoğlu, S., Karatay, A., Ekim Akkan, B., Kılıç, Z., Oy, B. ve Uran, Ş. (2012). *Eşitsiz Bir Toplumda Çocukluk*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Ünal, S. ve Ada, S. (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Devlet Basımevi.
- Üstünel, G. (2011). *Etkili İletişim Becerileri ve Beden Dili*. Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.
- Vural, B. (2004). *Öğrencinin Başarısı İçin Aile- Okul Birlikteliği*. İstanbul: Hayat Yayınları
- Vural, B. (2004). *Öğrenci Merkezli Eğitim Ve Çoklu Zeka*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Wyrick, A. J. ve Rudasill, K. M. (2009). *Parent involvement as a predictor of teacher-child relationship quality in third grade. Early Education and Development*, 850.
- Yavuzer, H. (1996). *Ailede Çocuk Eğitimi Ana Baba ve Çocuk* (9. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1998). *Çocuk Eğitimi El Kitabı* (7. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yavuzer, H. (2008). *Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna Çocuk Psikolojisi* (31. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, A. (2004). *Kişisel Gelişim Eğitimi*. İstanbul : Yıldırım Dil Yayınları.

Yılman, M., Güvendi, M., Mısırlı, A. M., Yaka, A., Çermik, H., Turan Gullaç, E., ... Tan, Ş. (2006). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Yılmaz, V. (2006). *İlköğretim Okullarının Etkili Okul Özelliklerine Sahip Olma Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.